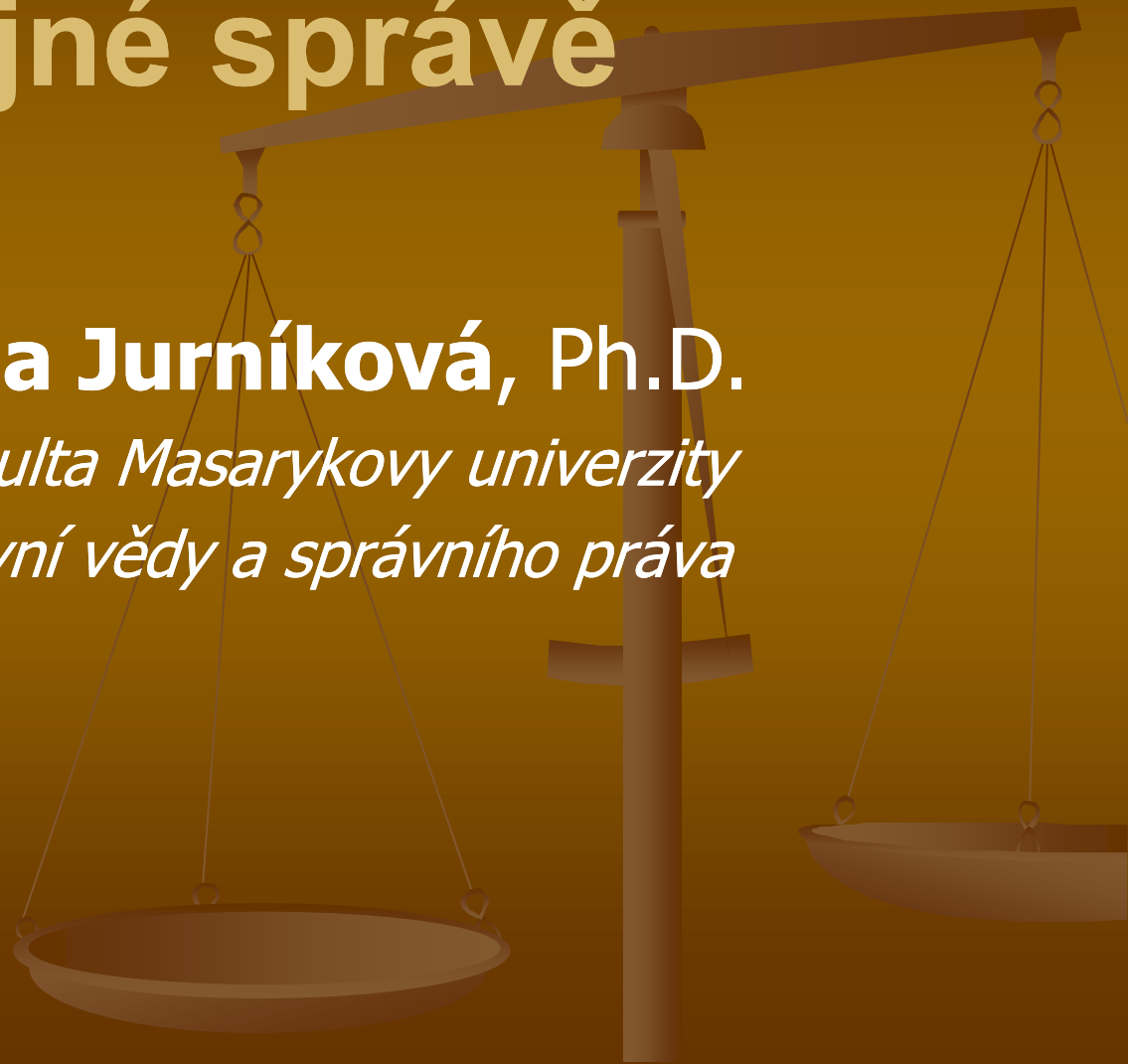

Záruky zákonnosti ve veřejné správě

JUDr. Jana Jurníková, Ph.D.

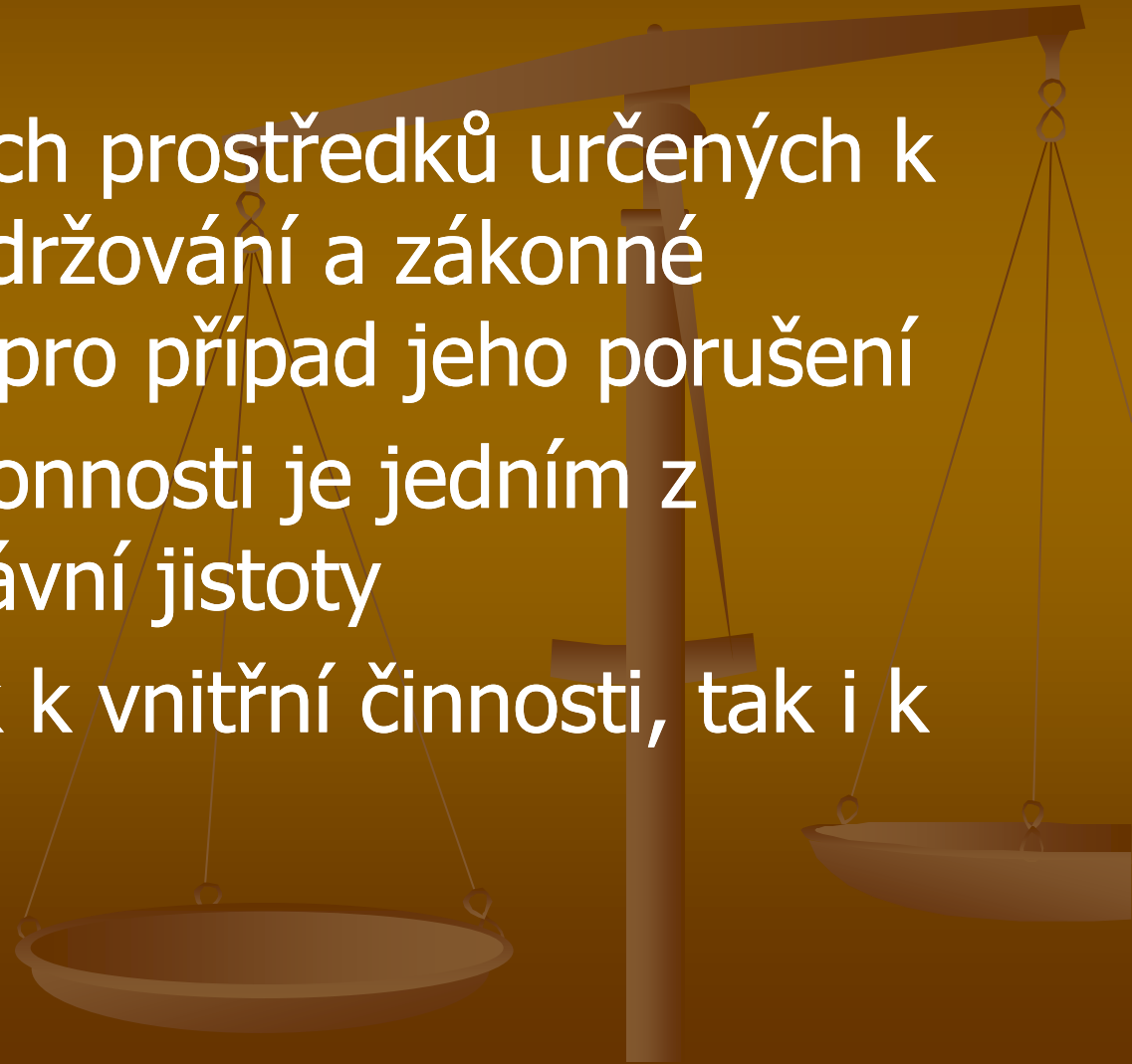
Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Katedra správní vědy a správního práva

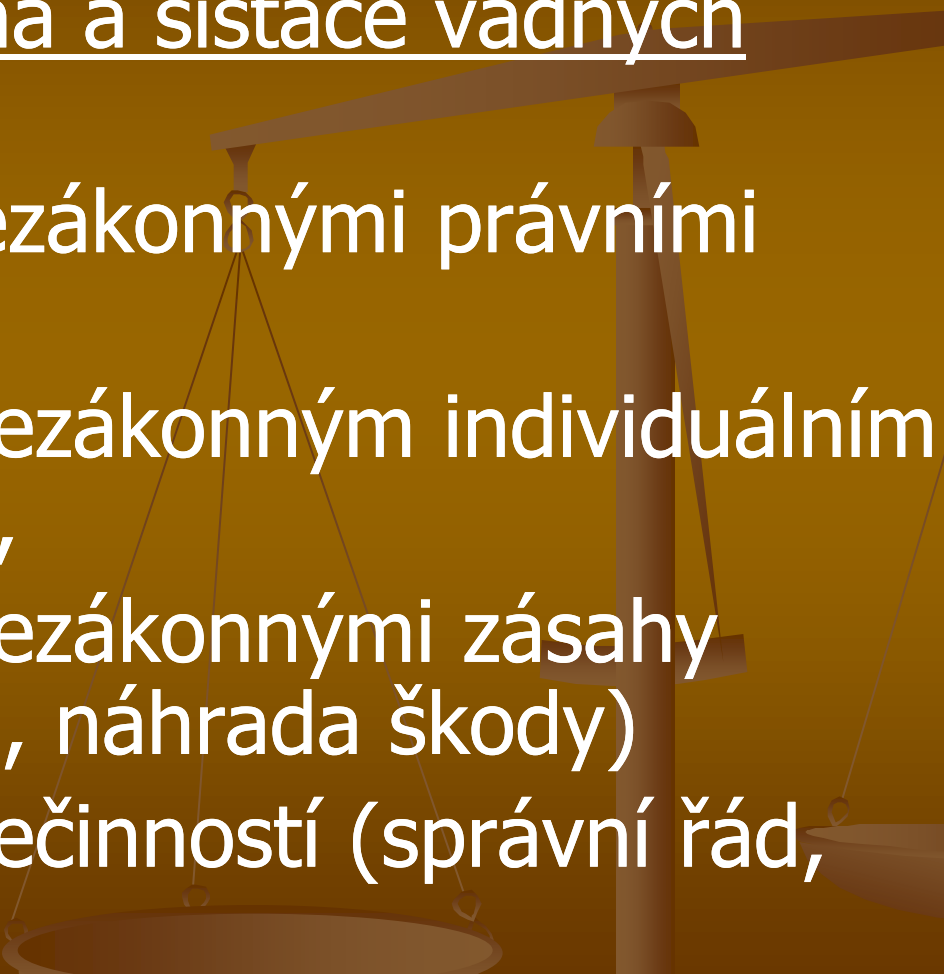

Vymezení pojmu

- Vymezení:
 - - systém právních prostředků určených k zabezpečení dodržování a zákonné realizace práva pro případ jeho porušení
 - - zachování zákonnosti je jedním z předpokladů právní jistoty
 - - vztahují se jak k vnitřní činnosti, tak i k činnosti vnější.

System

- 1. zrušení, změna a sistace vadných právních aktů
 - ochrana před nezákonnými právními předpisy,
 - ochrana před nezákonným individuálním správním aktem,
 - ochrana před nezákonnými zásahy (stížnost, žaloba, náhrada škody)
 - ochrana před nečinností (správní řád, žaloba, fikce)
-

system

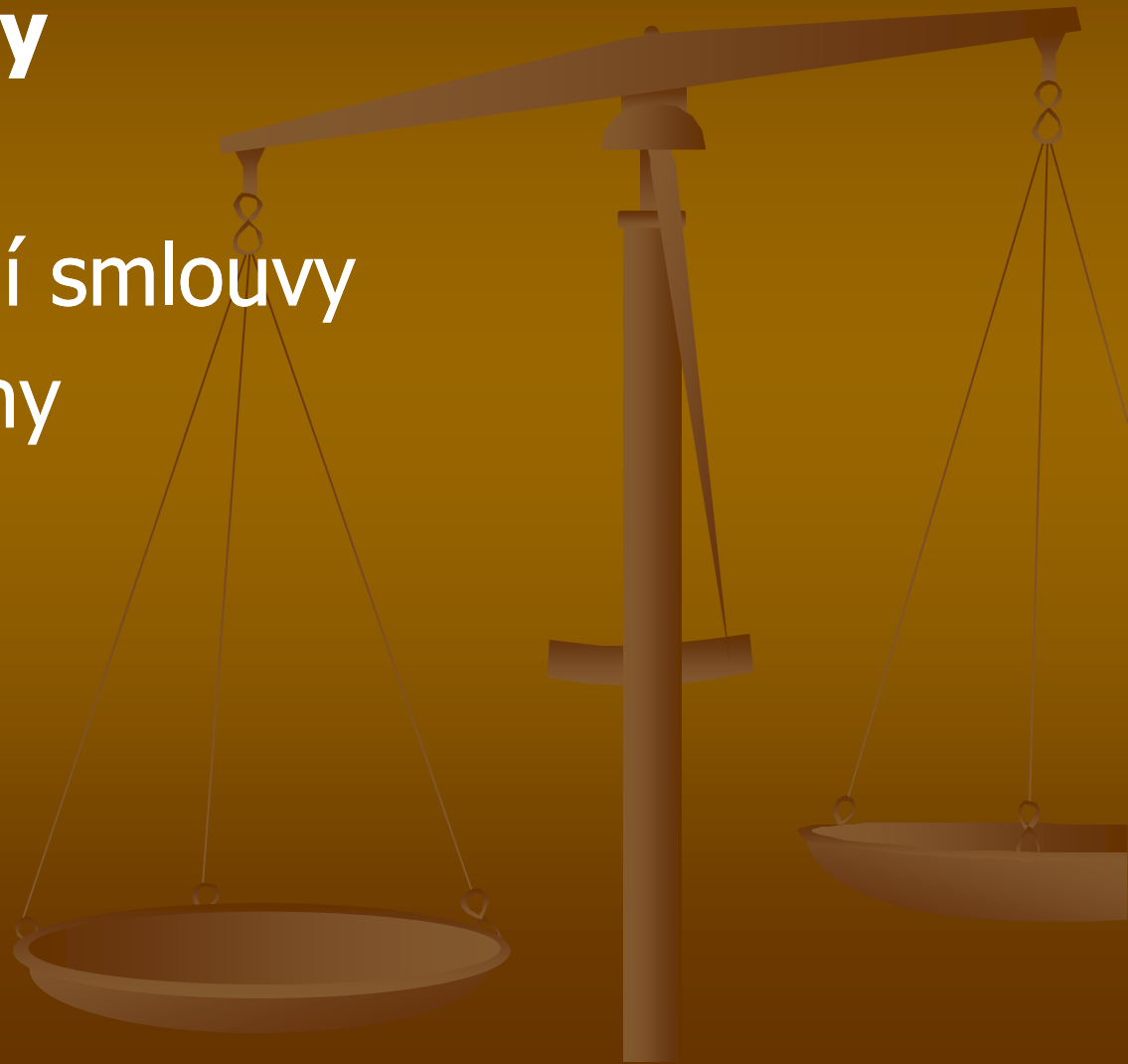

- 2. kontrola veřejné správy
- 3. právo na informace ve veřejné správě
- 4. uplatnění odpovědnosti za porušení právních povinností
- 5. přímé donucení ke splnění povinnosti

- *Poznámka: ochrana veřejného zájmu (přezkumné řízení, účast spolků na řízení, NSZ a VOP žaloba k ochraně veřejného zájmu)*

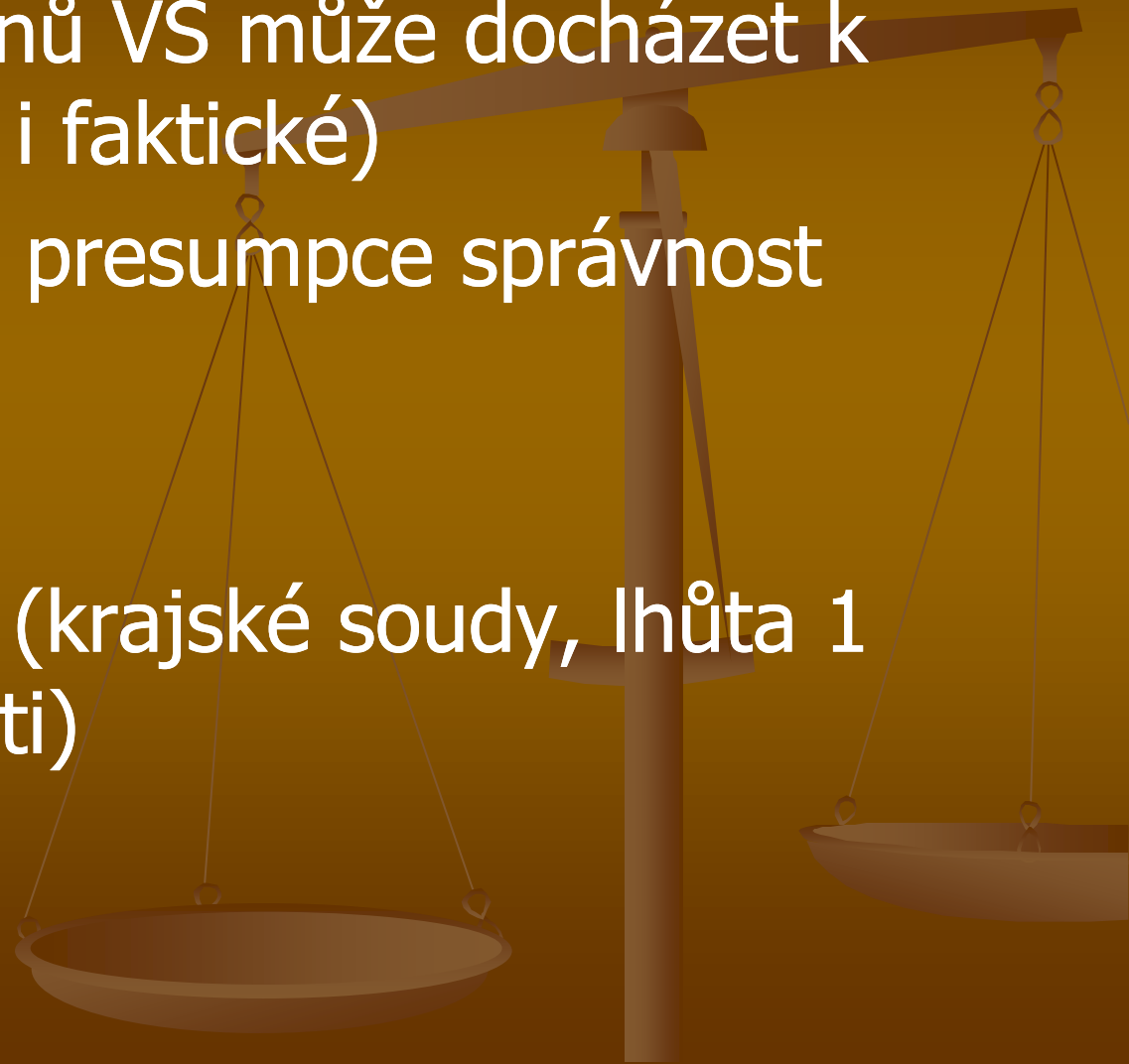
Formy činnosti veřejné správy

- **Zásada legality**
- 1. Správní akty
- 2. Veřejnoprávní smlouvy
- 3. Faktické úkony

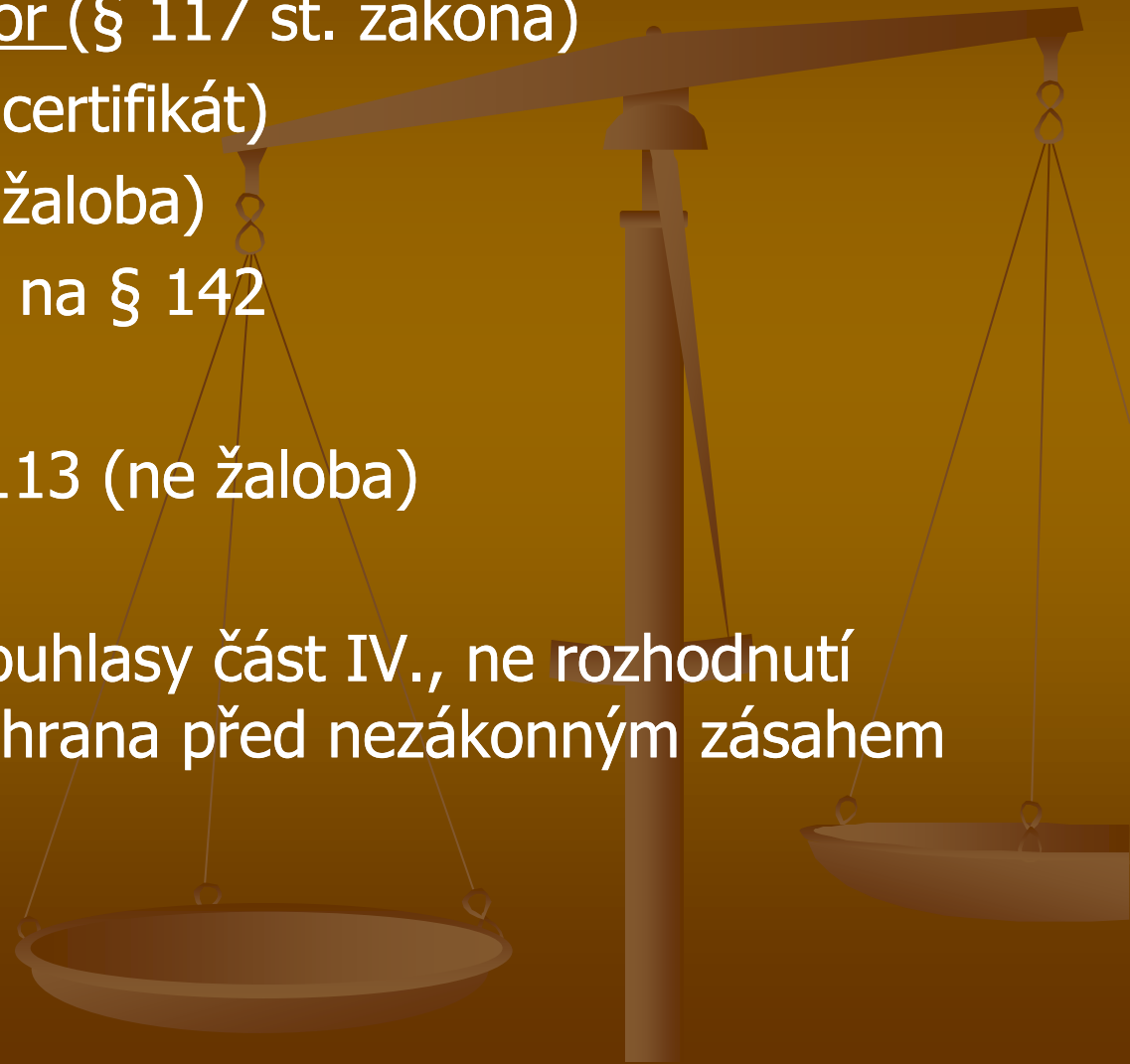
Správní akty

- Při činnosti orgánů VS může docházet k chybám (právní i faktické)
- - náprava vad – presumpce správnost
- NPA
- IPA
- Smíšené – OOP (krajské soudy, lhůta 1 roky od účinnosti)

Zrušení, změna a sistace

- Autorizovaný inspektor (§ 117 st. zákona)
- - NSS 9 As 63/2010 (certifikát)
- - NSS 2 As 37/2011 (žaloba)
- Konf 25/2012-9 vazba na § 142
- Závazné stanovisko
- NSS 2 As 75/2009 -113 (ne žaloba)
- Souhlasy
- RS 2 As 86/2010 – souhlasy část IV., ne rozhodnutí podle § 65 s.ř.s. – ochrana před nezákonným zásahem

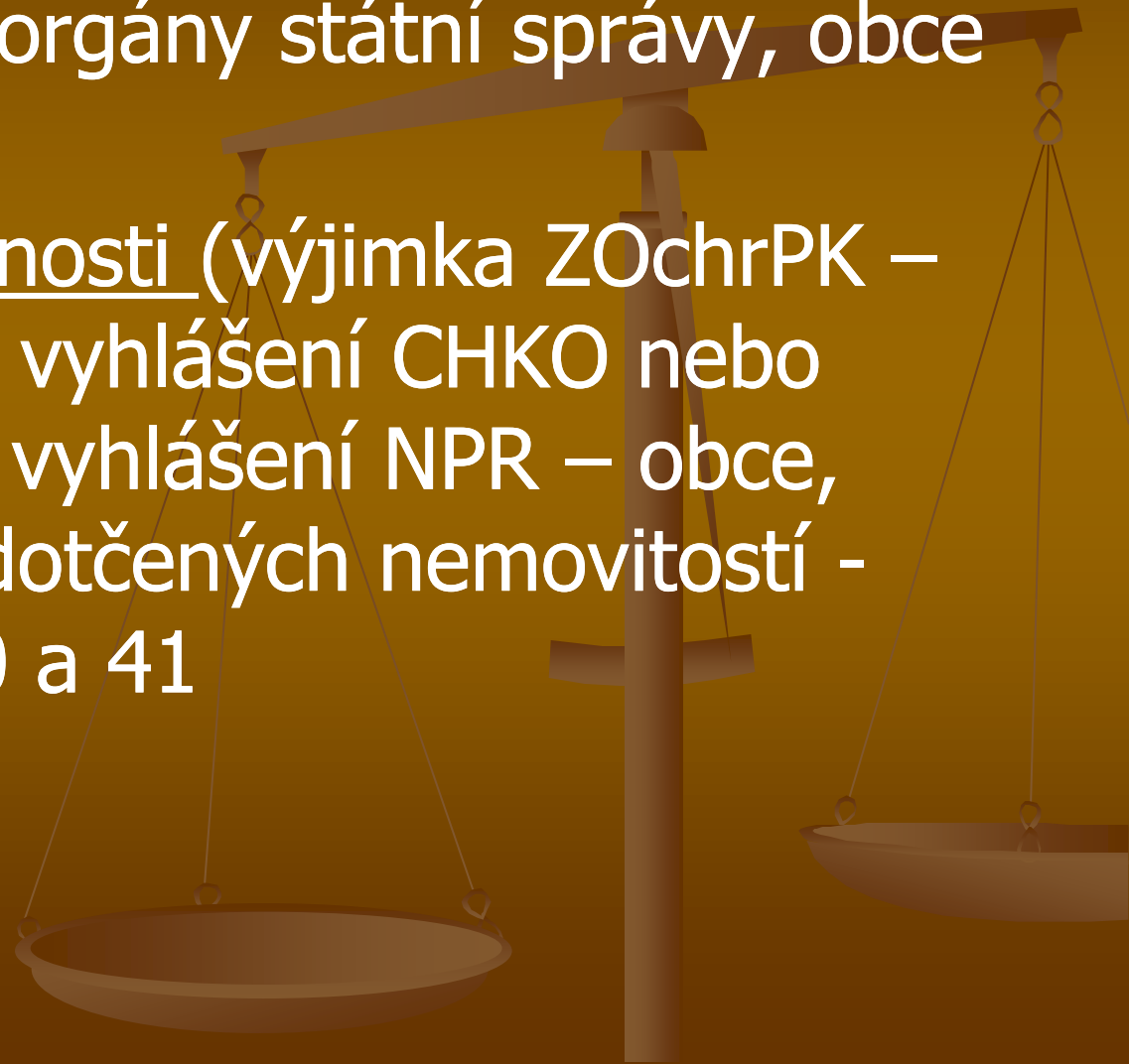

Prováděcí předpisy zákona o vysokých školách

- Nařízení vlády č. 274/2016 Sb., o standardech pro akreditace ve vysokém školství
- Nařízení vlády č. 275/2016 Sb., o oblastech vzdělávání ve vysokém školství.
- Vyhláška č. 276/2016 Sb., o předávání údajů do registru docentů, profesorů a mimořádných profesorů vysokých škol.
- Vyhláška č. 277/2016 Sb., o předávání statistických údajů vysokými školami.
- Vyhláška č. 278/2016 Sb., o předávání údajů do registru řízení o žádostech o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace.
- Vyhláška č. 343/2002 Sb. o průběhu přijímacího řízení na vysokých školách

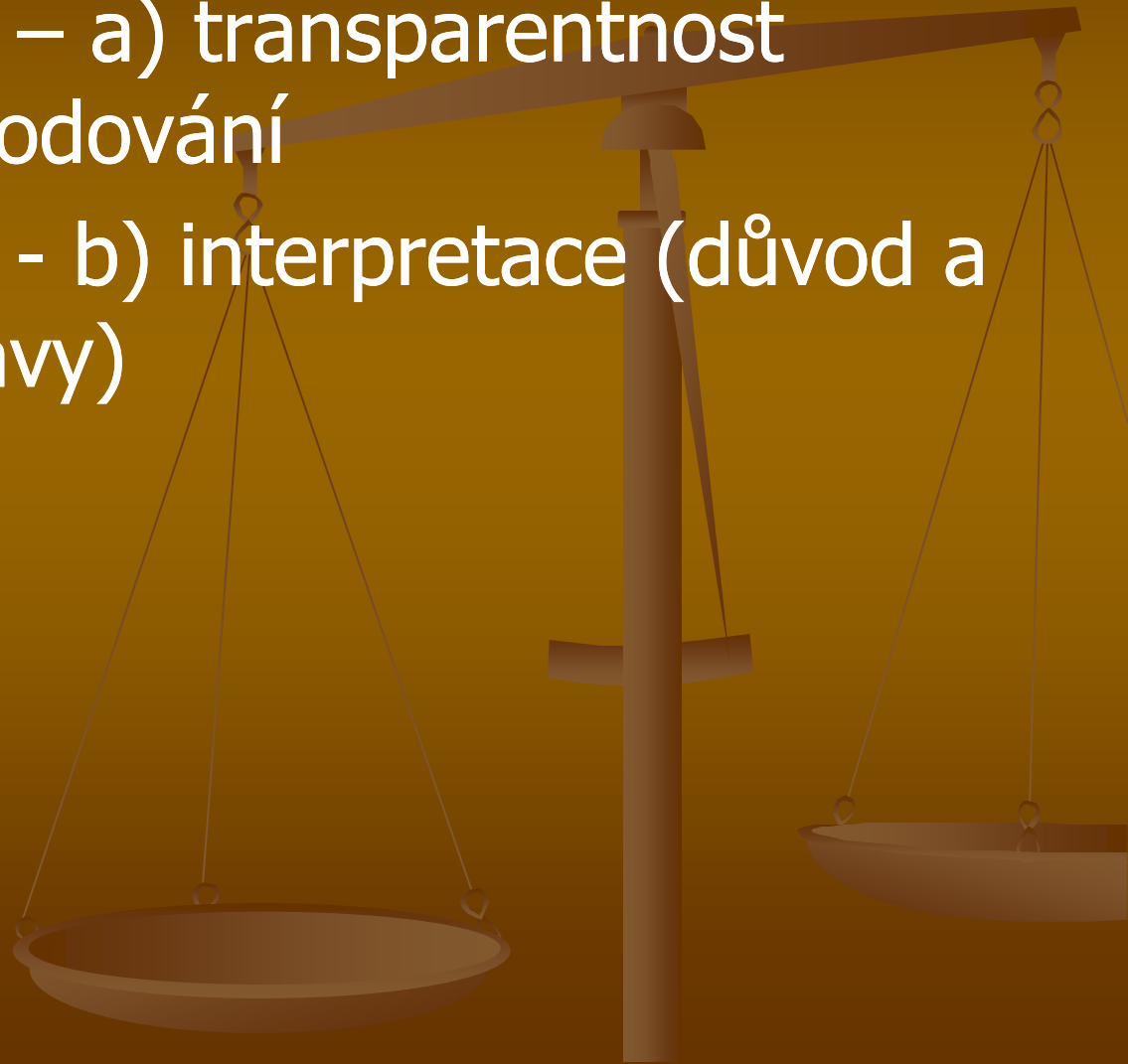
NSA

- Vláda, ústřední orgány státní správy, obce a kraje
- - ne účast veřejnosti (výjimka ZOchrPK – nařízení vlády o vyhlášení CHKO nebo vyhlášky MŽP o vyhlášení NPR – obce, kraje, vlastníci dotčených nemovitostí - **námitky**) - §40 a 41

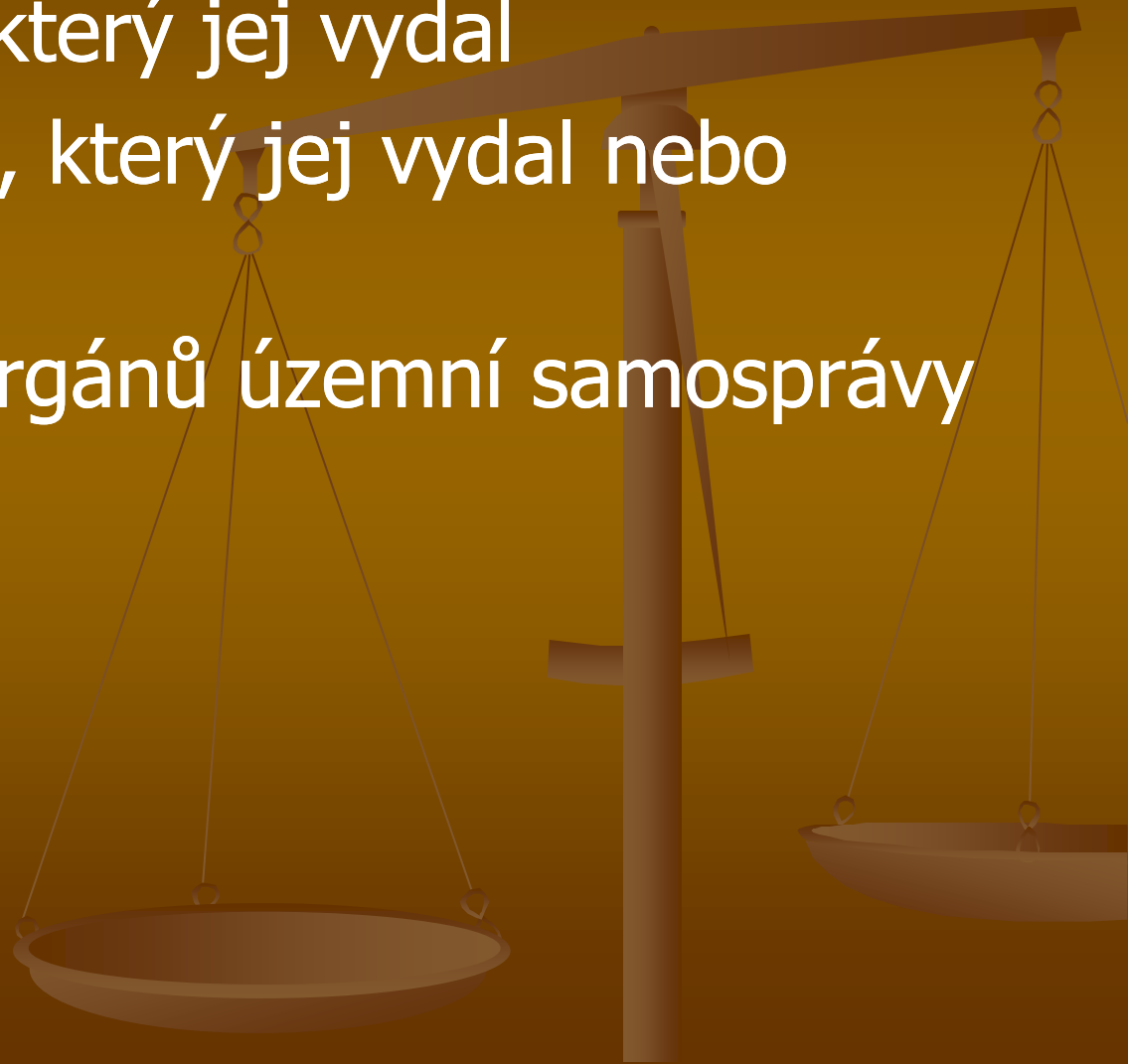
NSA

- - odůvodněnost – a) transparentnost politického rozhodování
- - b) interpretace (důvod a účel právní úpravy)

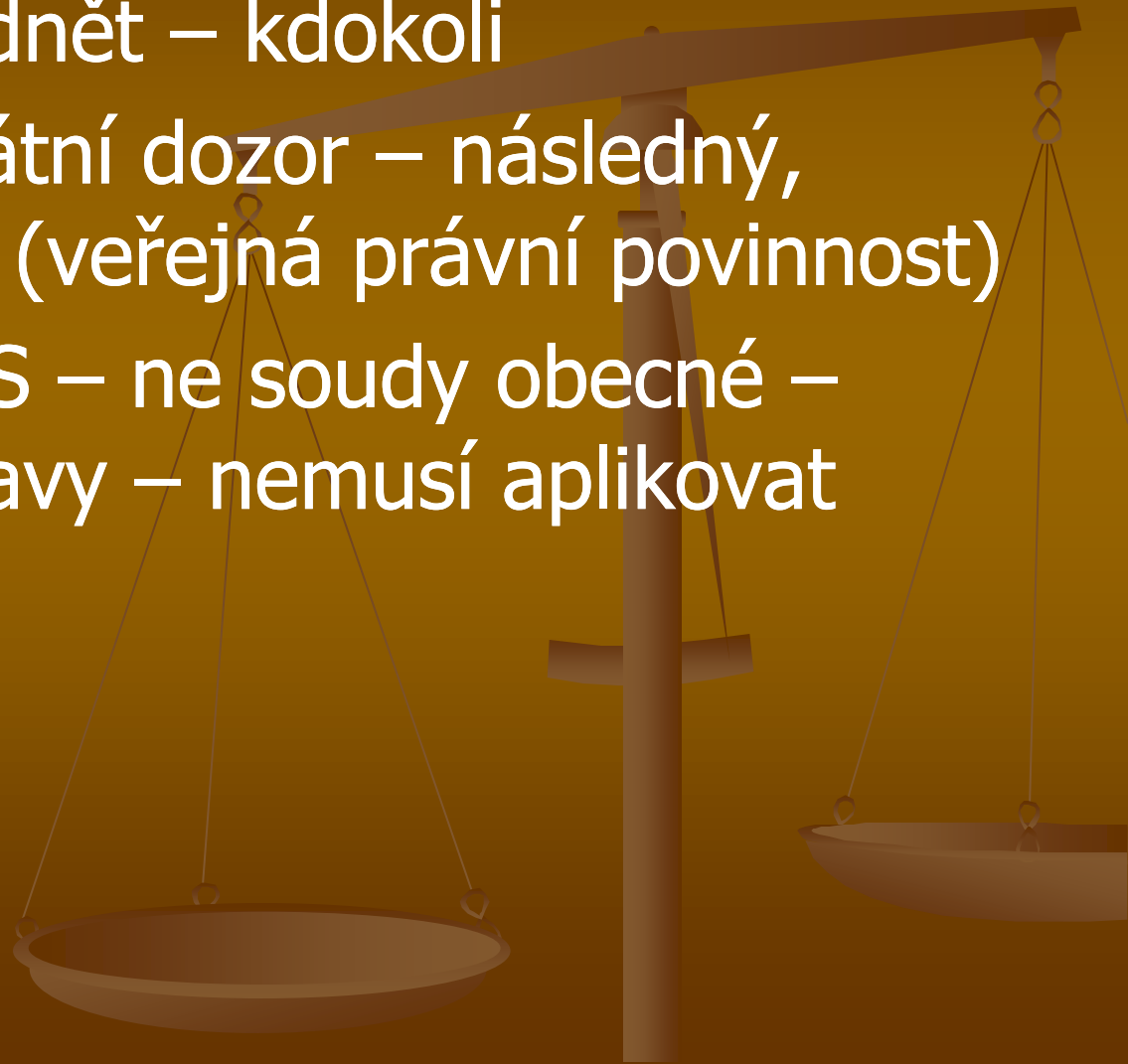
NSA

- Změna- orgán, který jej vydal
- Zrušení – orgán, který jej vydal nebo Ústavní soud
- Sistace – NPA orgánů územní samosprávy

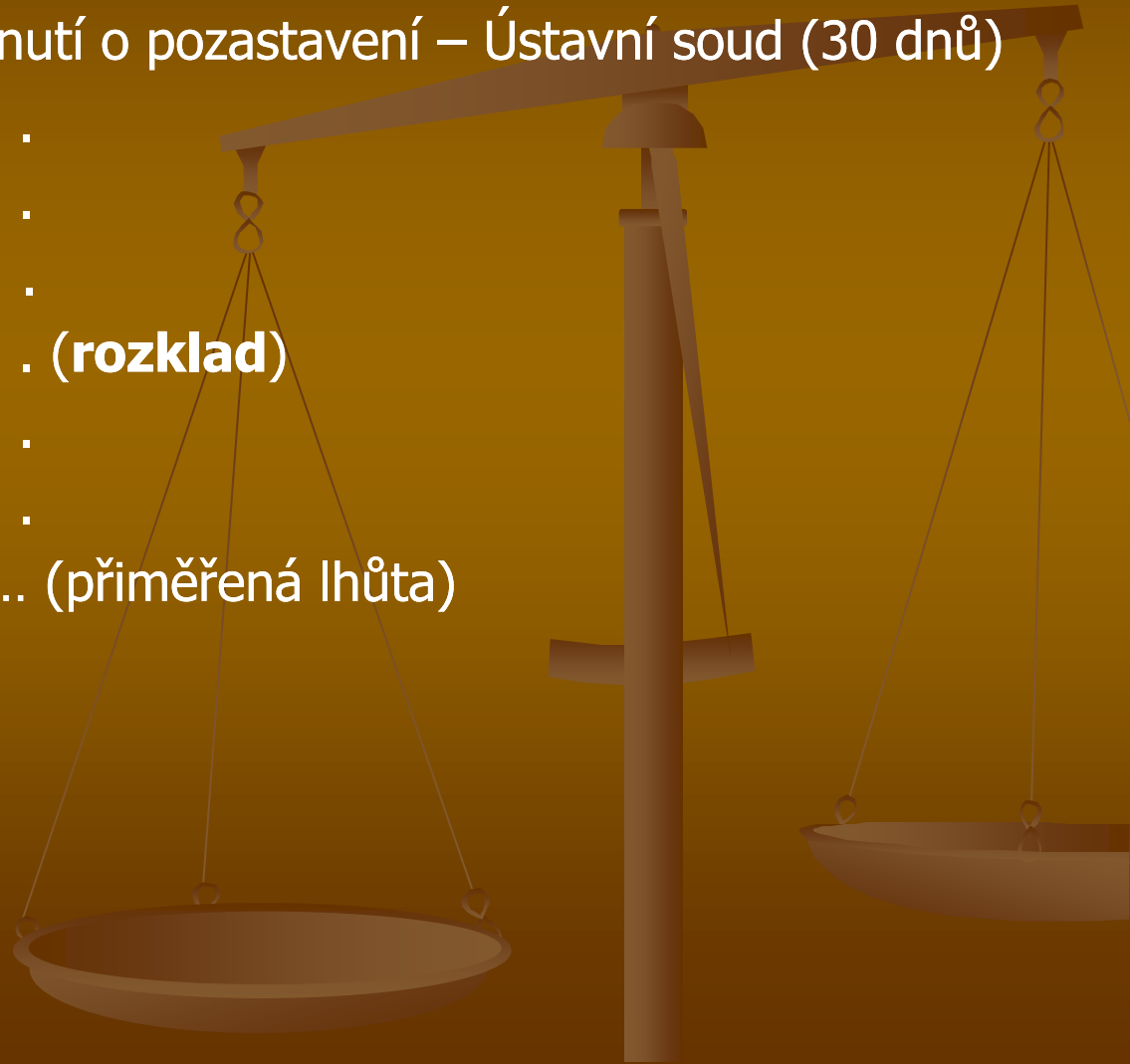
NSA

- Zrušení – a) podnět – kdokoli
- b) státní dozor – následný, princip oficiality (veřejná právní povinnost)
- c) ÚS – ne soudy obecné – srov. Čl. 95 Ústavy – nemusí aplikovat

OZV

- MV -----rozhodnutí o pozastavení – Ústavní soud (30 dnů)
-
-
- Výzva k nápravě
- (rozklad)
-
-
- OBEC (60 dnů) (přiměřená lhůta)

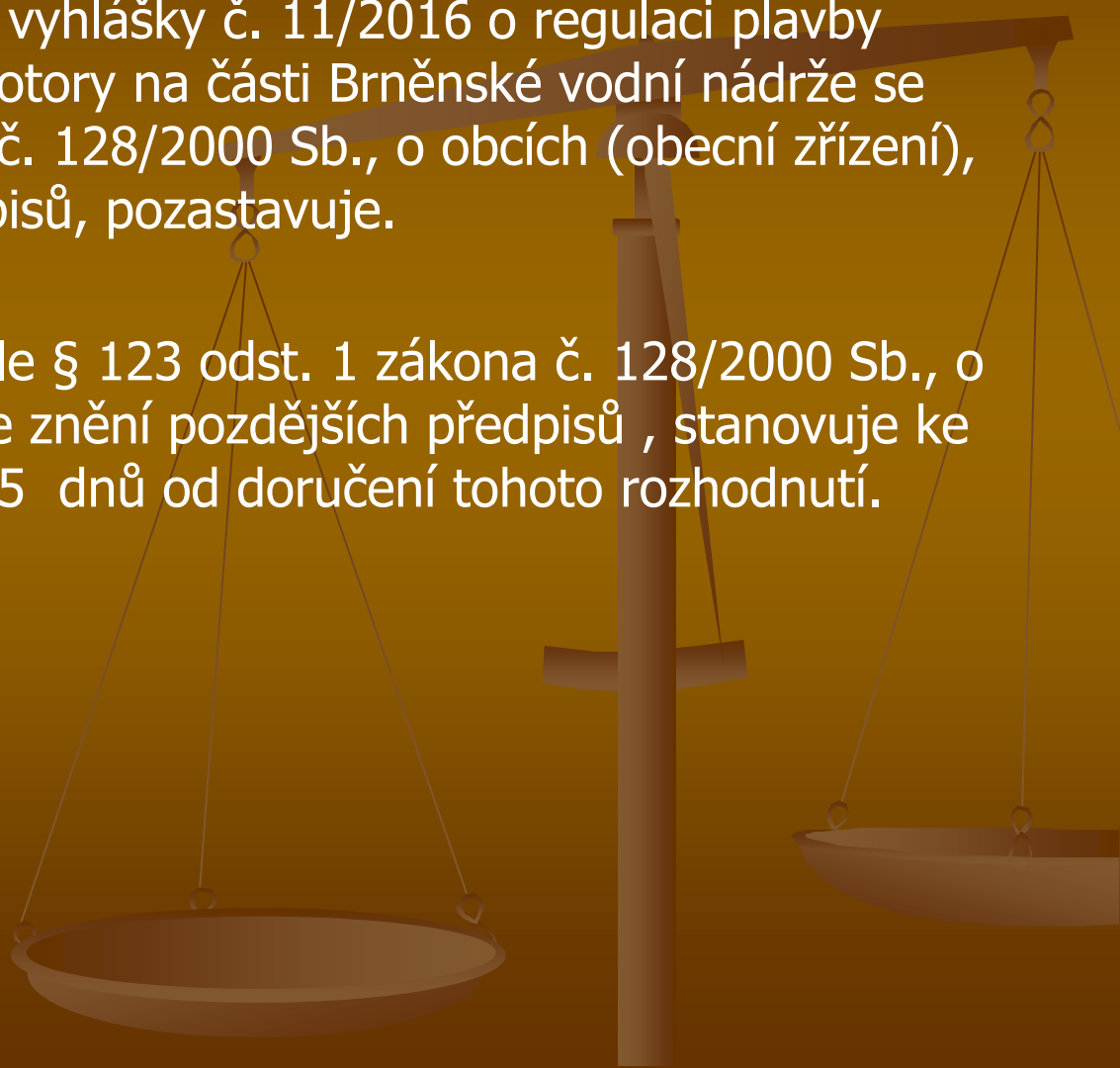

Příklad výroku - sistace

- Ministerstvo vnitra, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, jako správní orgán příslušný dle § 123 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, ve správním řízení s účastníkem řízení, kterým je statutární město Brno se sídlem Dominikánské nám.1, 601 67 Brno, ve věci pozastavení účinnosti obecně závazné vyhlášky č. 11/2016 o regulaci plavby plavidel se spalovacími motory na části Brněnské vodní nádrže pro možný rozpor se zákonem, vydává toto **rozhodnutí**.

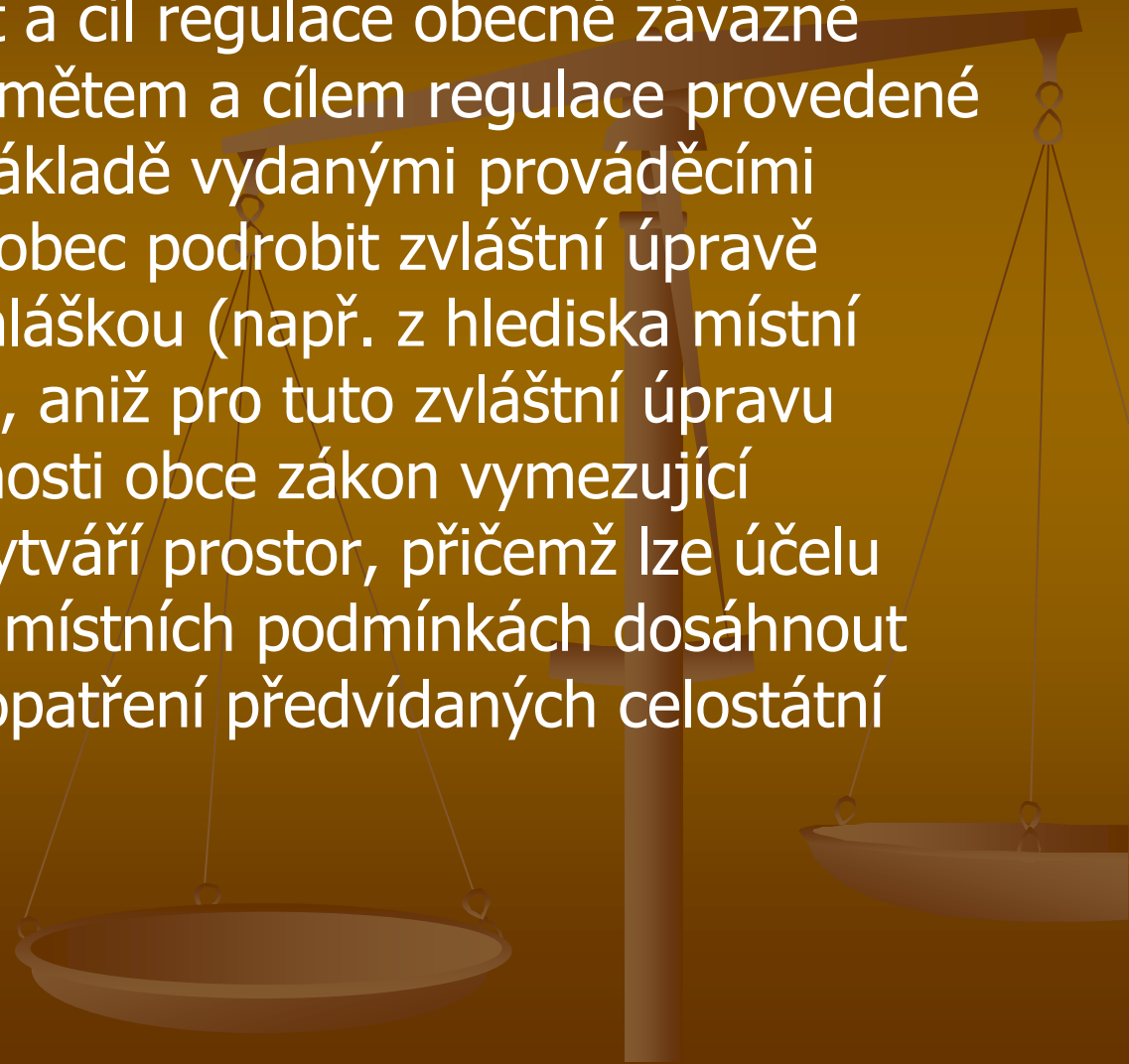
Příklad výroku - sistace

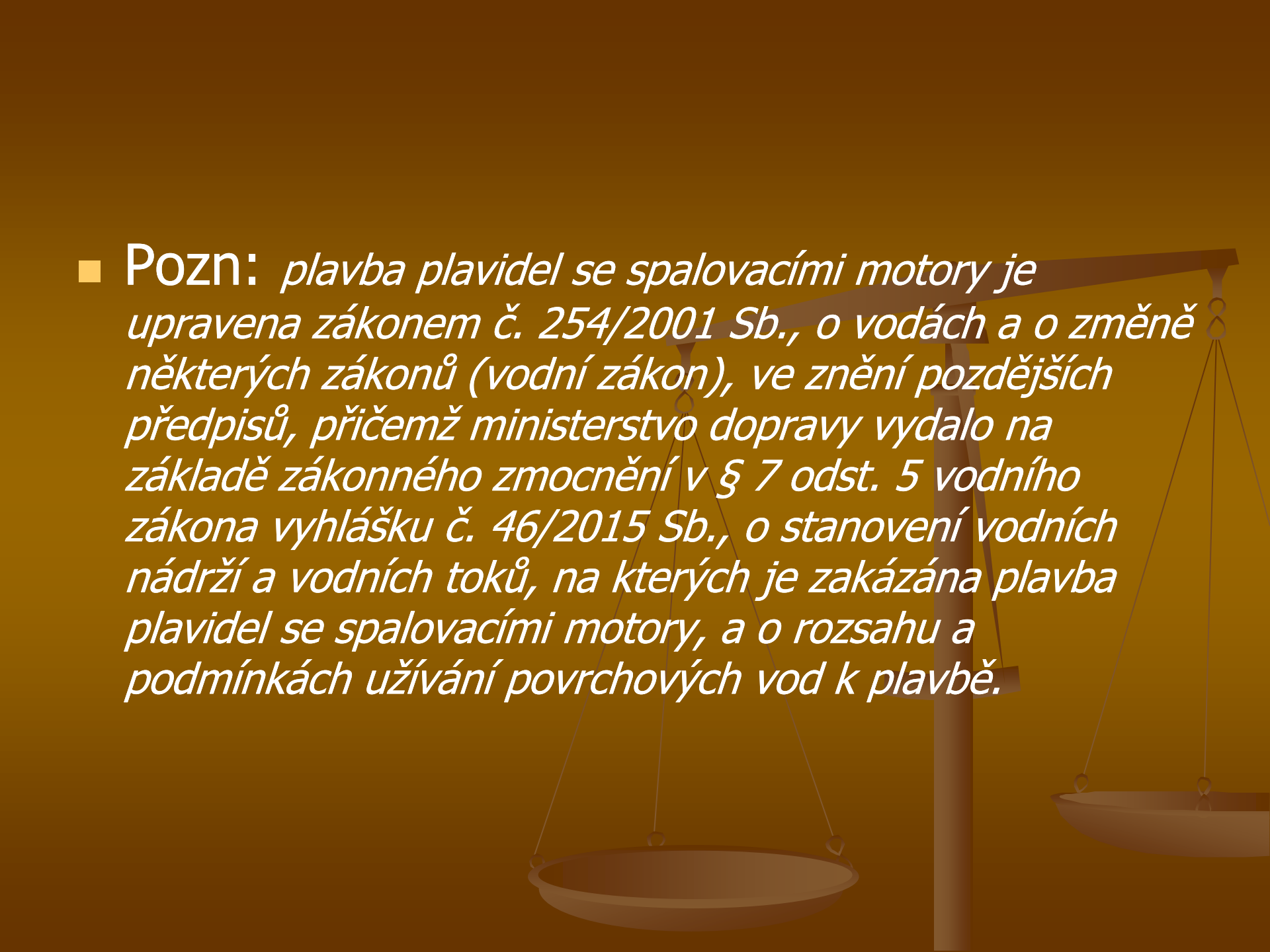
- Účinnost obecně závazné vyhlášky č. 11/2016 o regulaci plavby plavidel se spalovacími motory na části Brněnské vodní nádrže se dle § 123 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, pozastavuje.
- .
- II. Účastníkovi řízení se dle § 123 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů , stanovuje ke zjednání nápravy lhůta 15 dnů od doručení tohoto rozhodnutí.

PI. ÚS 3/17

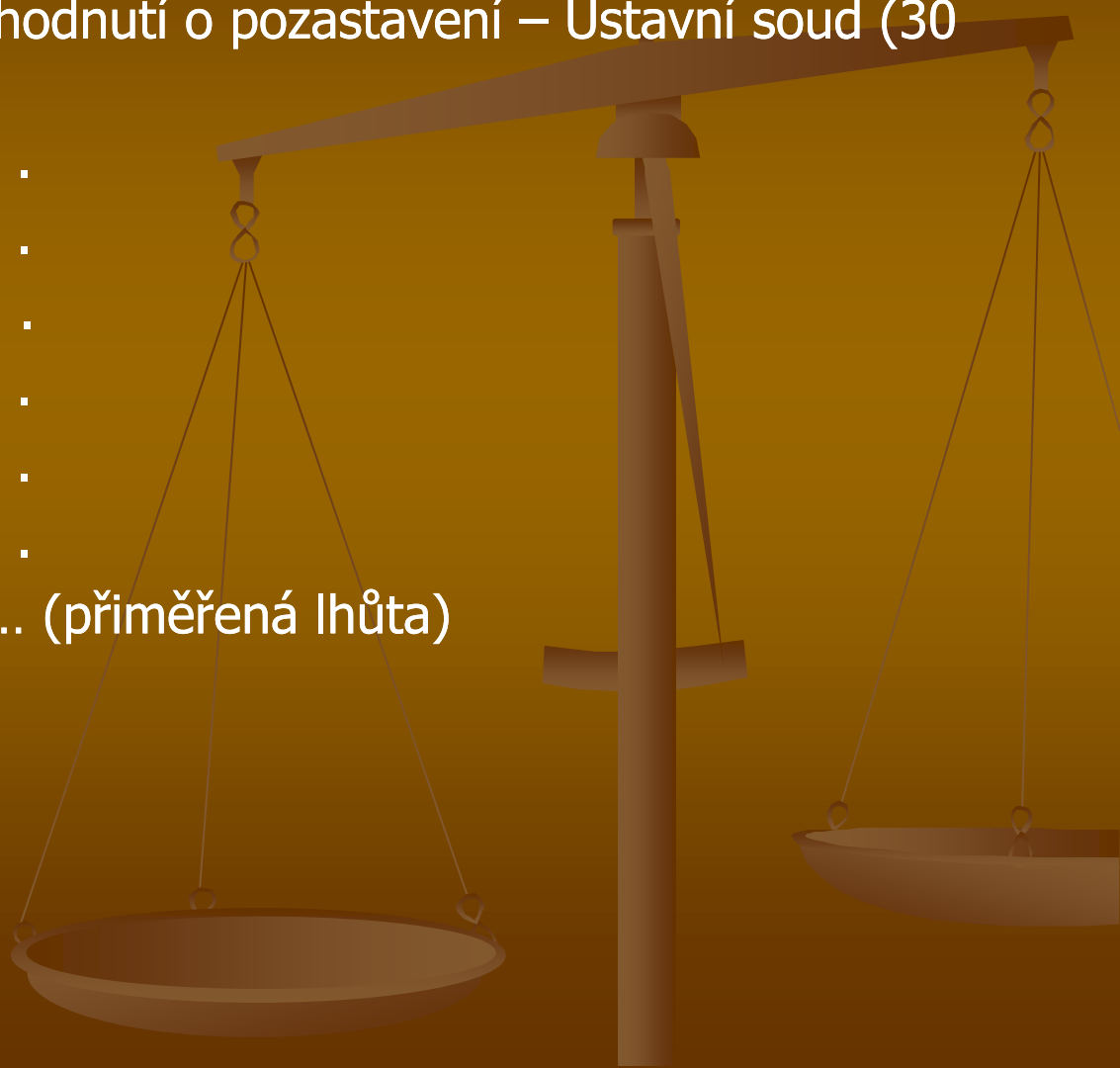
- Shodují-li se předmět a cíl regulace obecně závazné vyhlášky obce s předmětem a cílem regulace provedené zákonem a na jeho základě vydanými prováděcími předpisy, nemůže je obec podrobit zvláštní úpravě obecně závaznou vyhláškou (např. z hlediska místní a časové působnosti), aniž pro tuto zvláštní úpravu v samostatné působnosti obce zákon vymezující předmětnou oblast vytváří prostor, přičemž lze účelu celostátní regulace v místních podmínkách dosáhnout pomocí konkrétních opatření předvídaných celostátní právní úpravou.

-
- Pozn: *plavba plavidel se spalovacími motory je upravena zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, přičemž ministerstvo dopravy vydalo na základě zákonného zmocnění v § 7 odst. 5 vodního zákona vyhlášku č. 46/2015 Sb., o stanovení vodních nádrží a vodních toků, na kterých je zakázána plavba plavidel se spalovacími motory, a o rozsahu a podmínkách užívání povrchových vod k plavbě.*

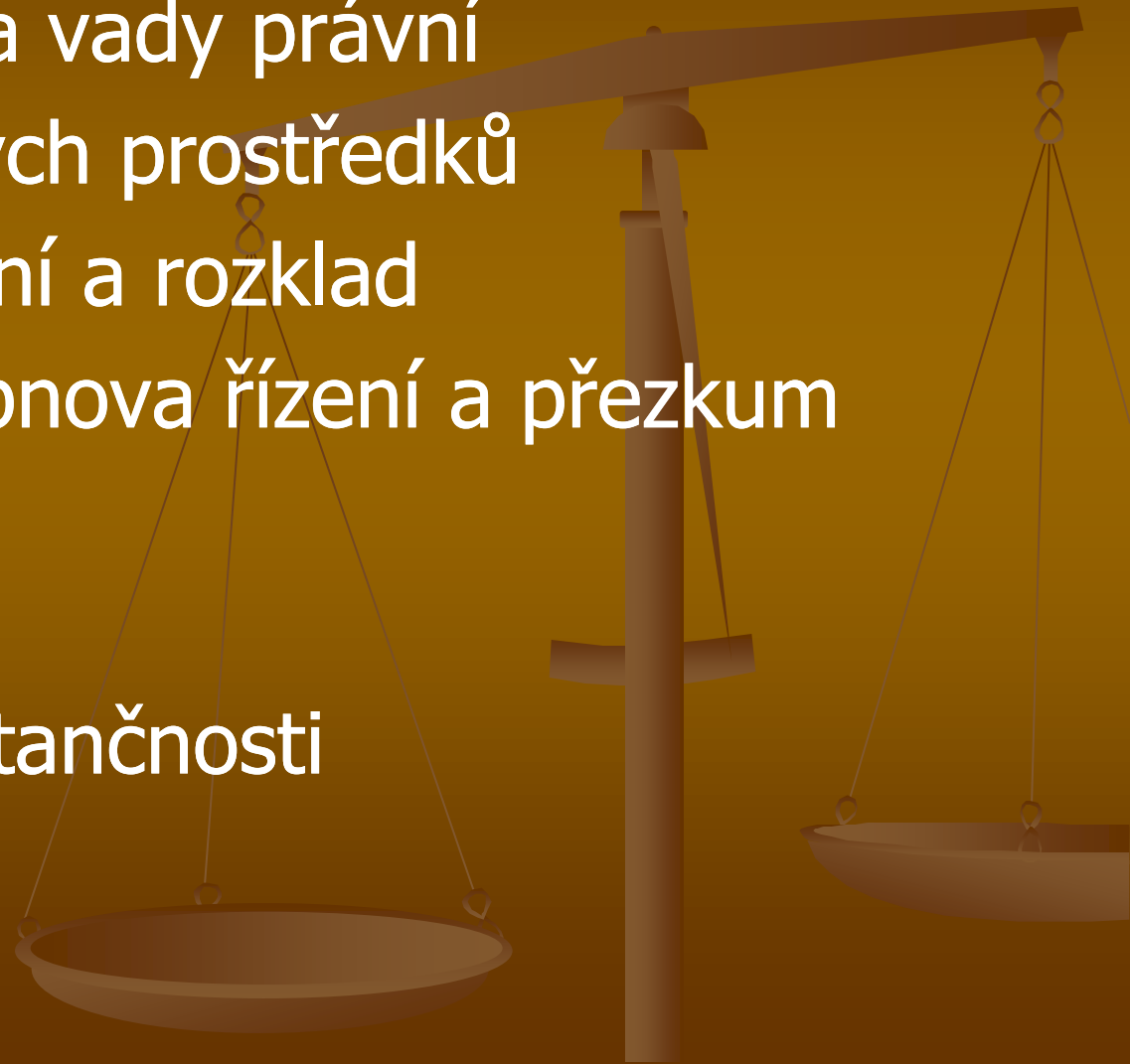
nařízení

- Krajský úřad -----rozhodnutí o pozastavení – Ústavní soud (30 dnů)
-
-
- Výzva k nápravě
-
-
-
- OBEC (60 dnů) (přiměřená lhůta)

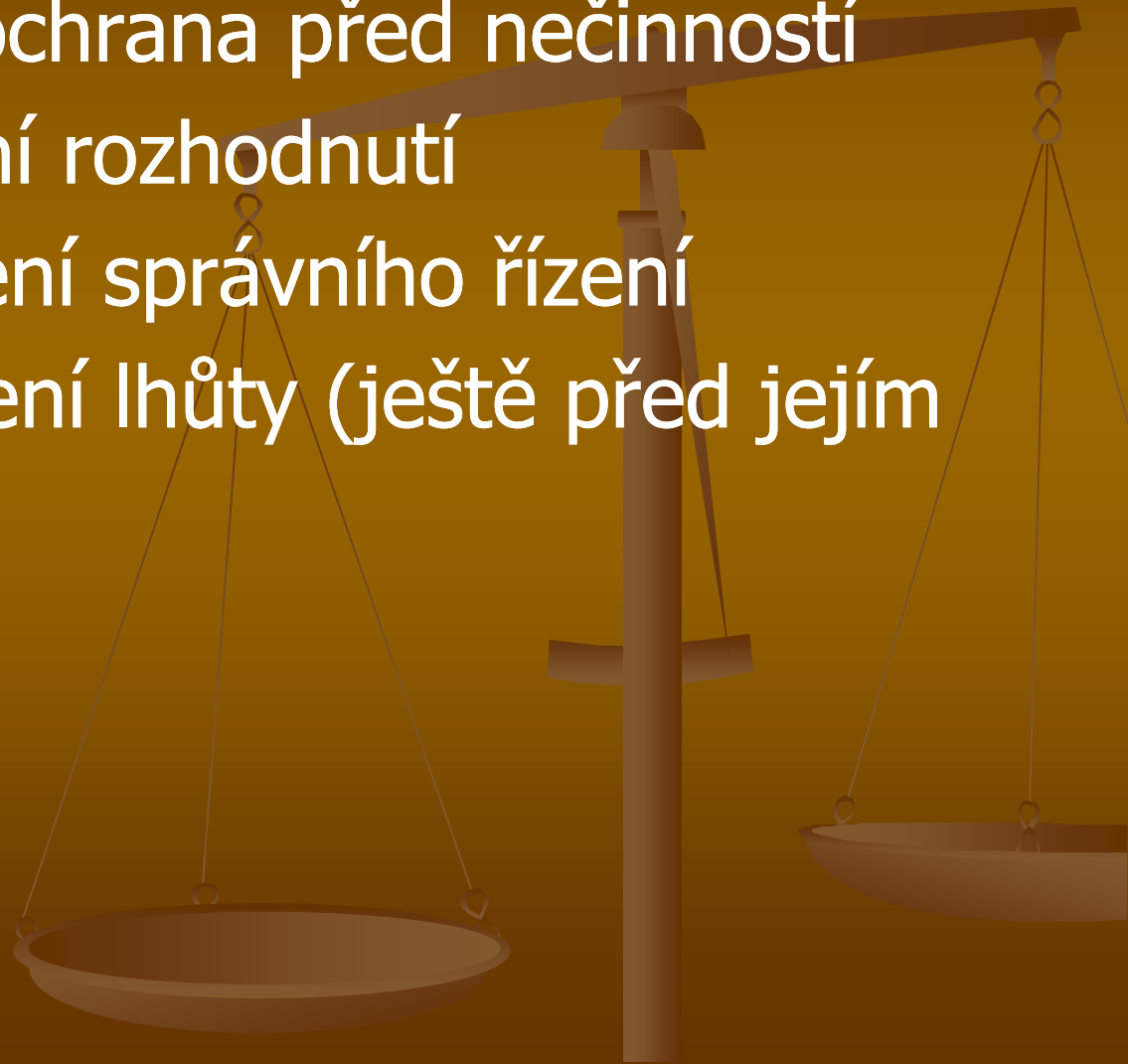
ISA

- Vady skutkové a vady právní
- Systém opravných prostředků
- Řádné – odvolání a rozklad
- Mimořádné – obnova řízení a přezkum rozhodnutí
- Zásada dvouinstančnosti

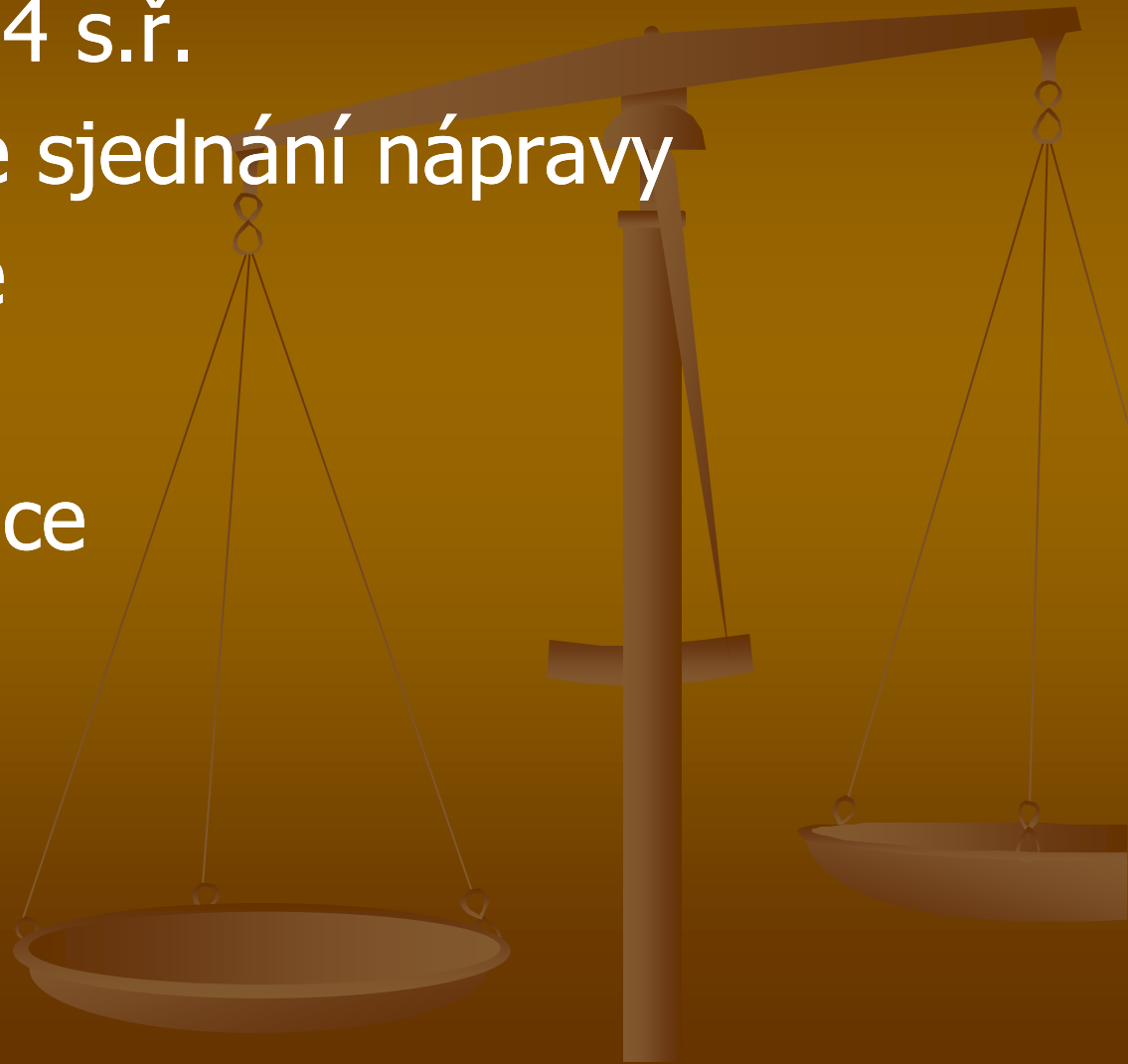
Nečinnost

- § 80 spr. řádu ochrana před nečinností
- **KDY:** - nevydání rozhodnutí
- - nezahájení správního řízení
- - nedodržení lhůty (ještě před jejím uplynutím)

Nečinnost

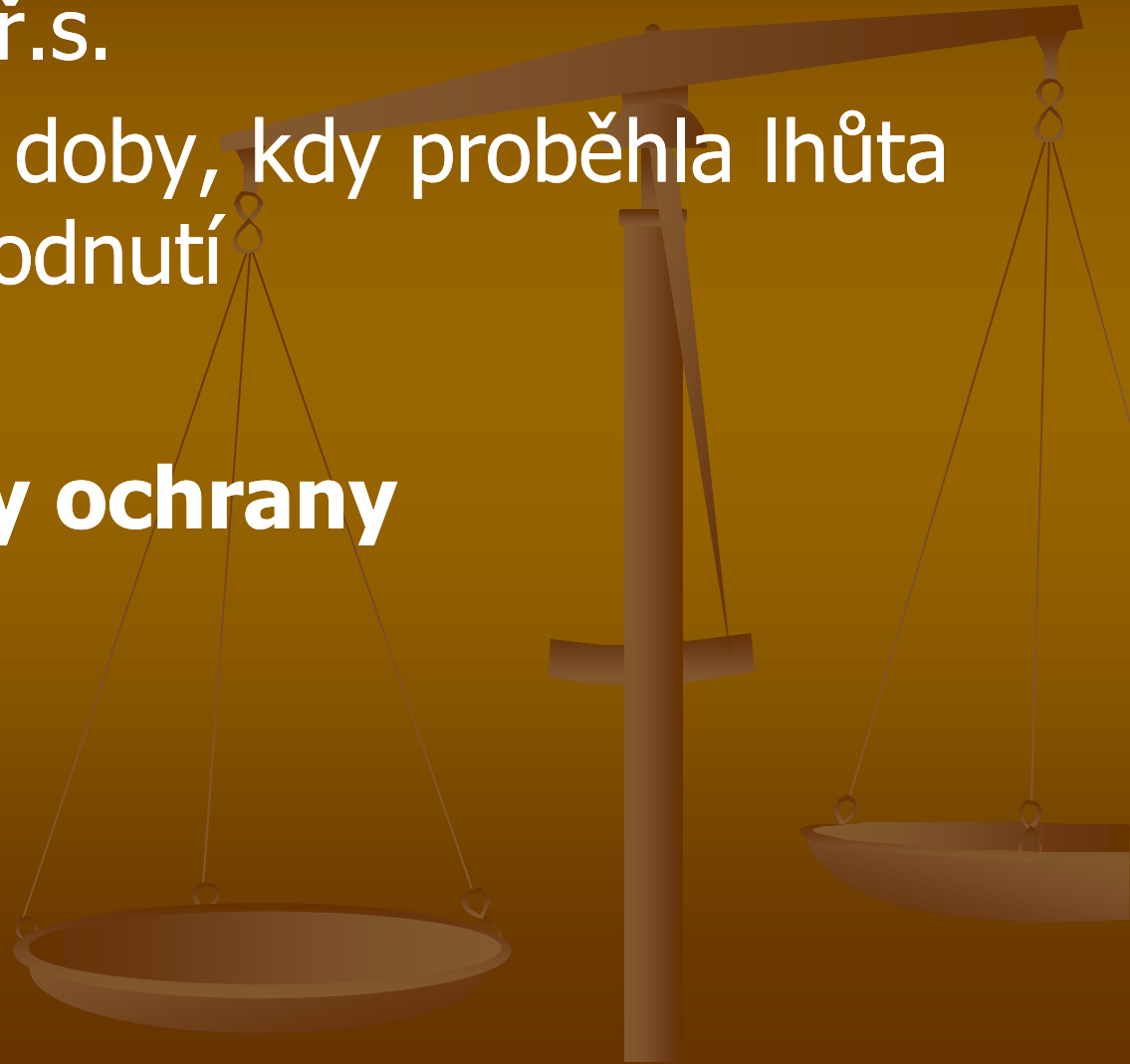
- JAK: § 80 odst. 4 s.ř.
- - příkaz ke sjednání nápravy
- - delegace
- - atrakce
- - prolongace

Nečinnost

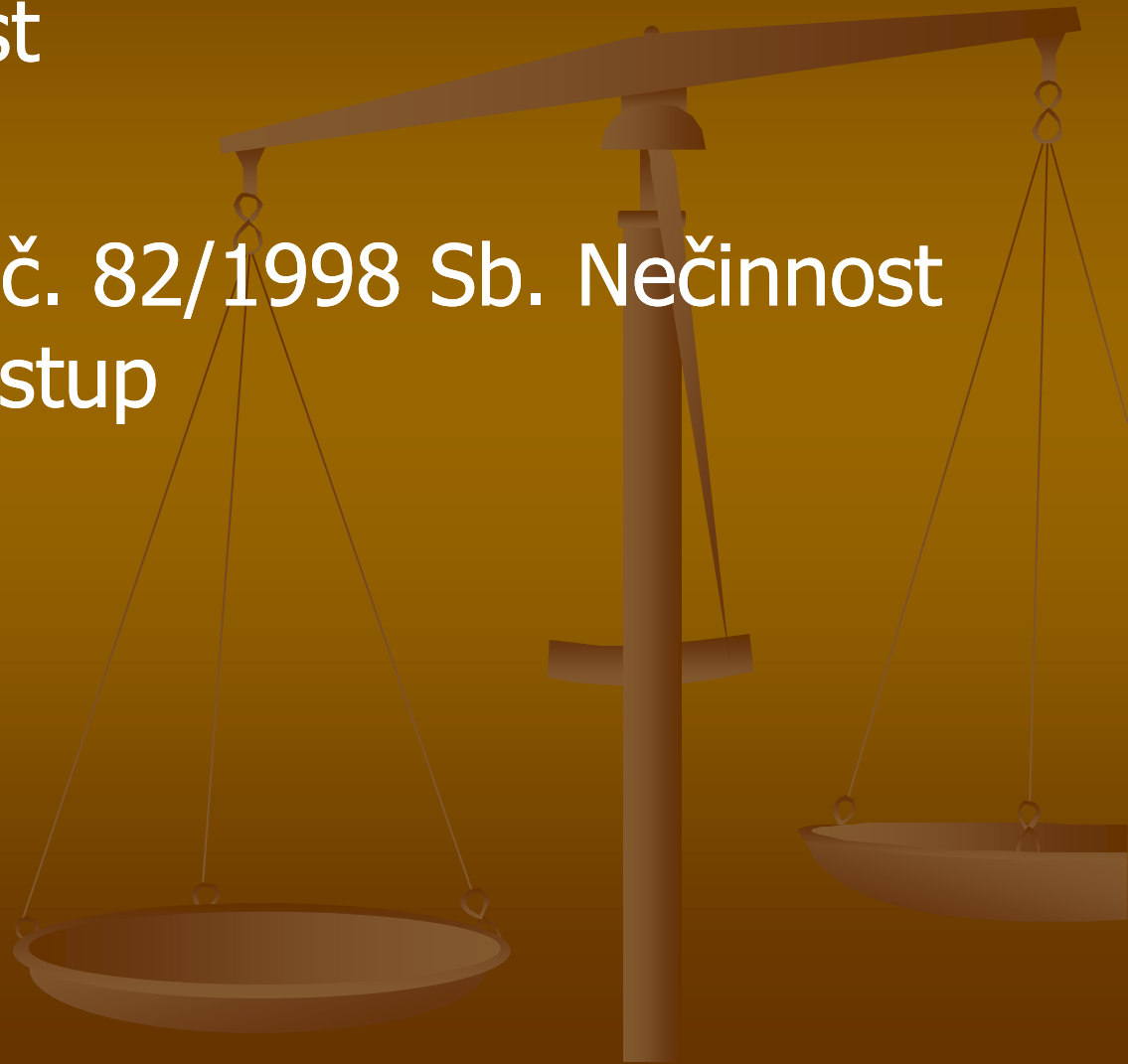
- Žaloba - § 79 s.ř.s.
- - lhůta 1 rok od doby, kdy proběhla lhůta pro vydání rozhodnutí

Další prostředky ochrany

Nečinnost

- - ústavní stížnost
- - VOP
- - vazba na zák. č. 82/1998 Sb. Nečinnost
– nezákonný postup

Nicotné právní akty

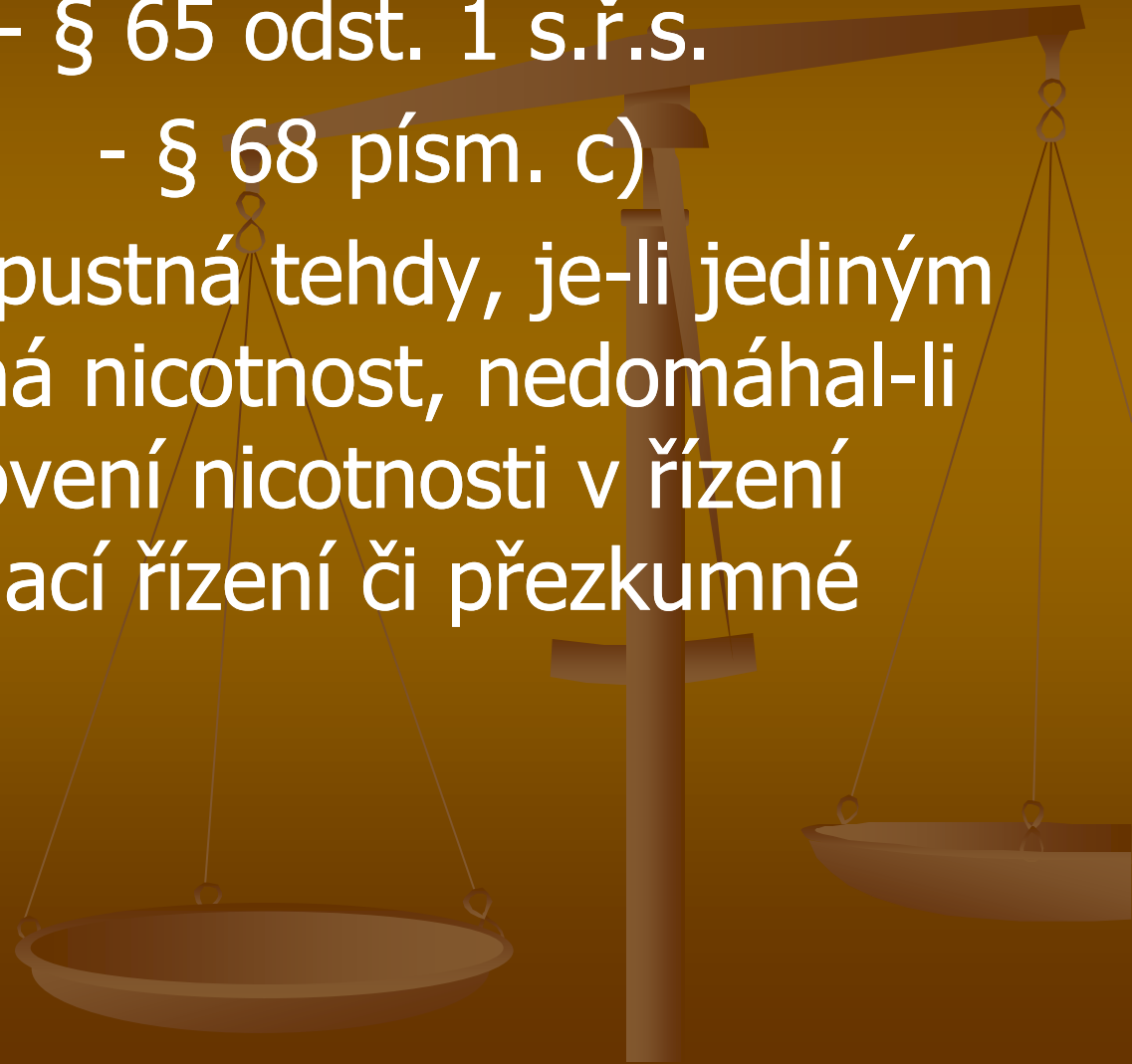
- PA není v důsledku určité závažné vady právním aktem, tj. není způsobilý vyvolat právní účinky
- Důvody:
 - 1. věcná nepříslušnost - § 77 s.ř.
 - - prohlašuje nadřízený správní orgán
 - - zásada oficiality
- Př. SJS 461/1999

Nicotné právní akty

- 2. absolutní nedostatek formy – SJS 631/2000 (uložení povinnosti dopisem či ústně)
- 3. neexistující subjekt – povinnost uložena obchodnímu jménu – SJS 49/1994
- 4. vydání rozhodnutí na základě NPA, který ještě není účinný, vnitřní rozpornost, právně či fakticky neuskutečnitelný

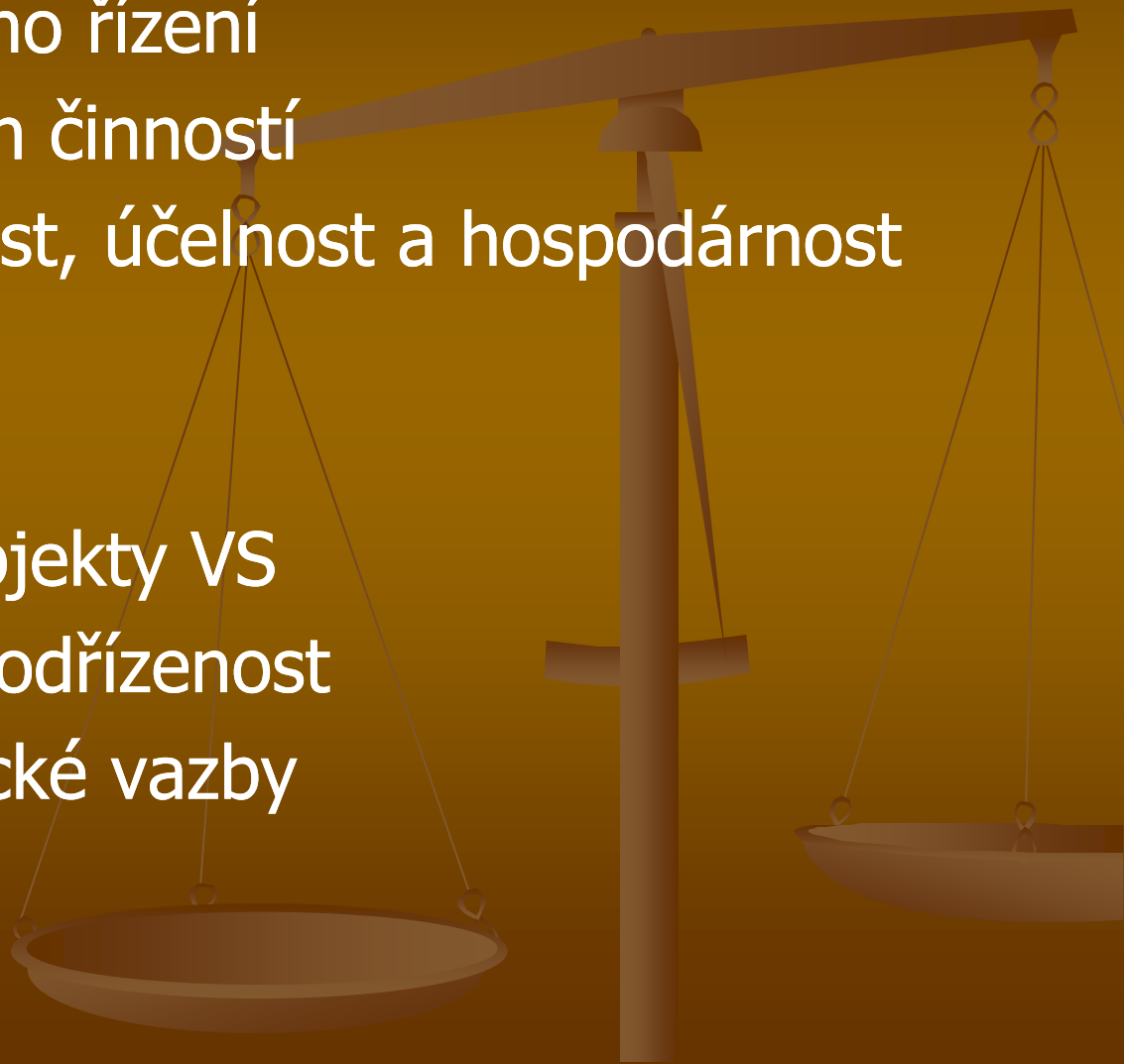
Nicotné právní akty

- Vyslovuje soud - § 65 odst. 1 s.ř.s.
- - § 68 písm. c)
- „žaloba je nepřipustná tehdy, je-li jediným důvodem tvrzená nicotnost, nedomáhal-li se žalobce vyslovení nicotnosti v řízení před SO“ (odvolací řízení či přezkumné řízení)

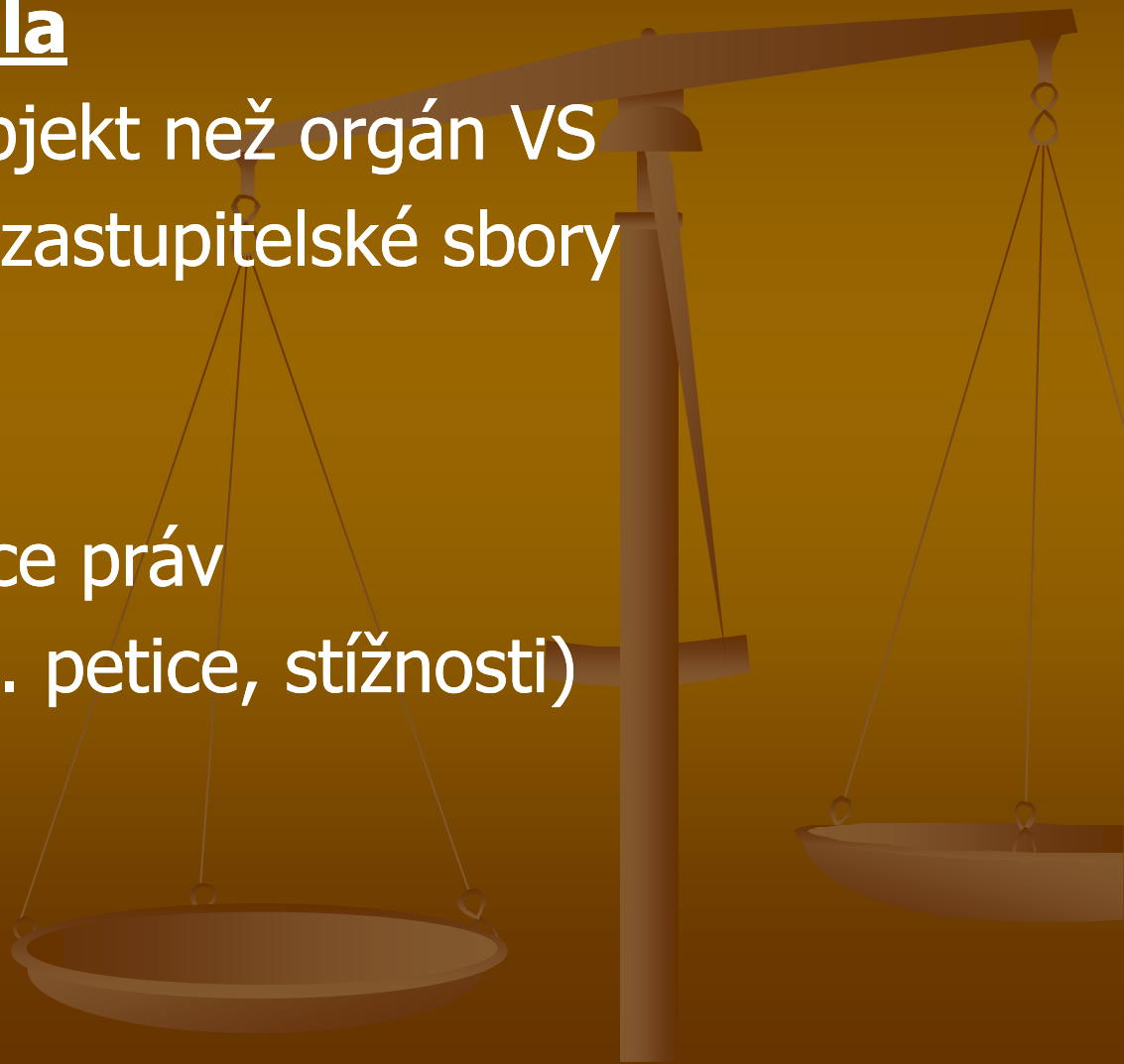
KONTROLA

- Druh společenského řízení
- Složka jednotlivých činností
- Předmět: zákonnost, účelnost a hospodárnost
- Dělení:
 - **A) správní**
 - - kontrolují subjekty VS
 - 1. nadřízenost a podřízenost
 - 2. mimo hierarchické vazby

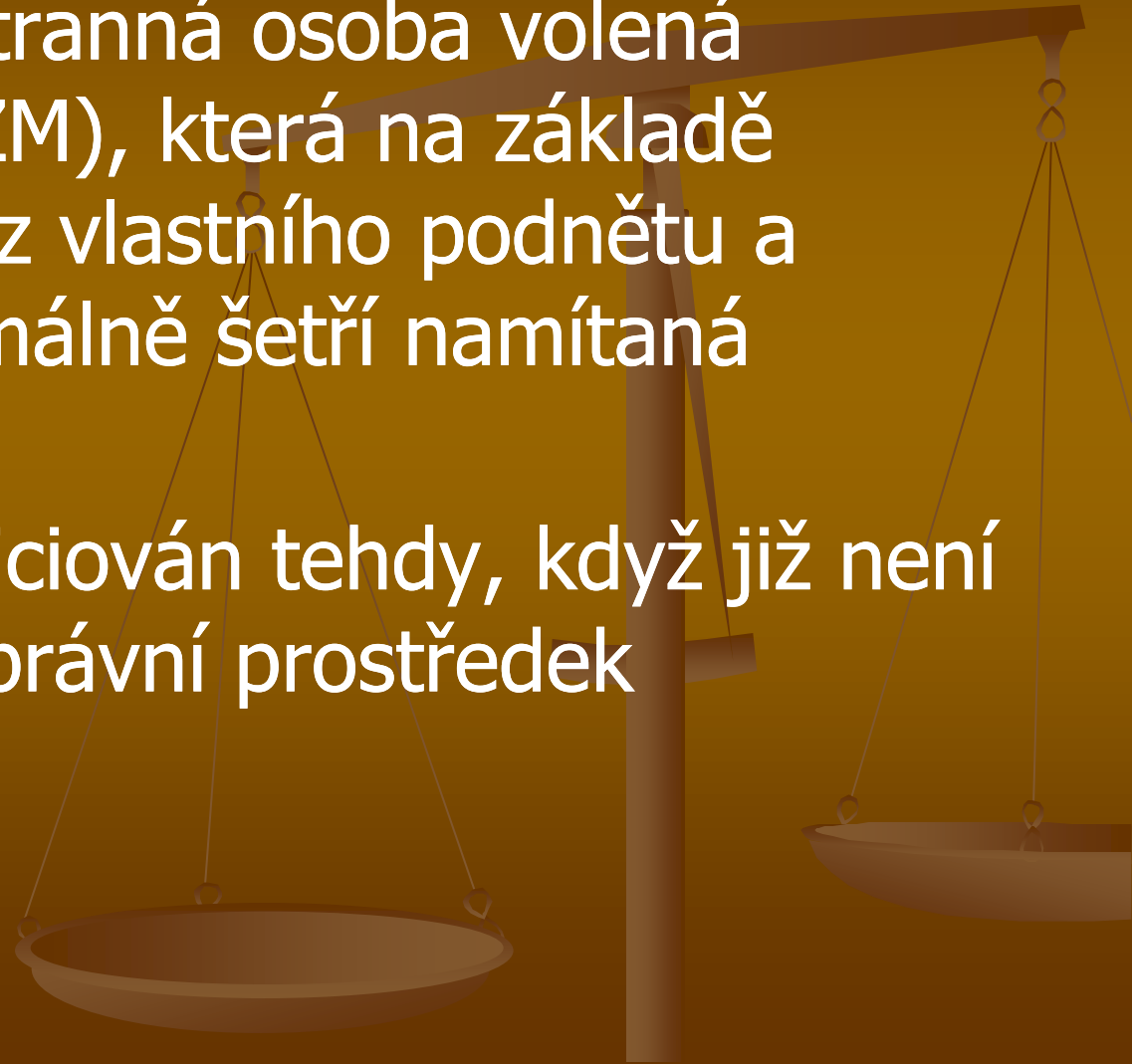
KONTROLA

- **B) vnější kontrola**
- Kontroluje jiný subjekt než orgán VS
- 1) zákonodárné a zastupitelské sbory
- 2) soudy
- 3) NKÚ
- 4) veřejný ochránce práv
- 5) veřejnost (např. petice, stížnosti)

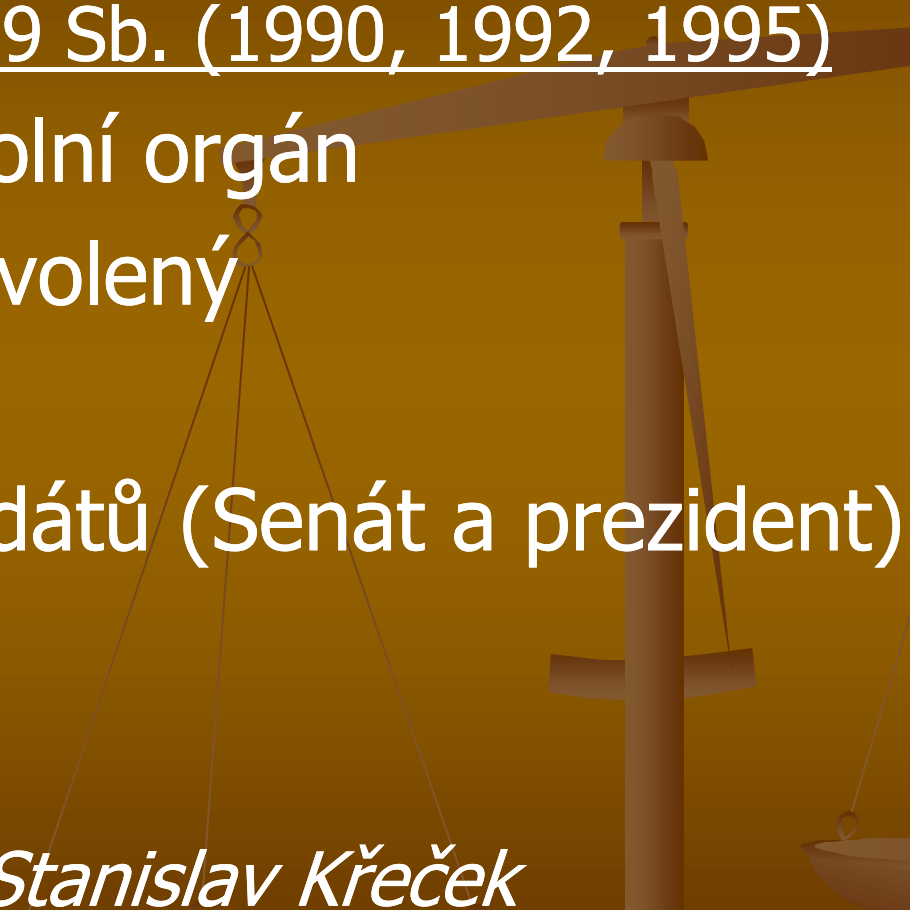

ombudsman

- Nezávislá a nestranná osoba volená parlamentem (ZM), která na základě stížností nebo i z vlastního podnětu a poměrně neformálně šetří namítaná pochybení VS
- - zpravidla je iniciován tehdy, když již není k dispozici jiný právní prostředek

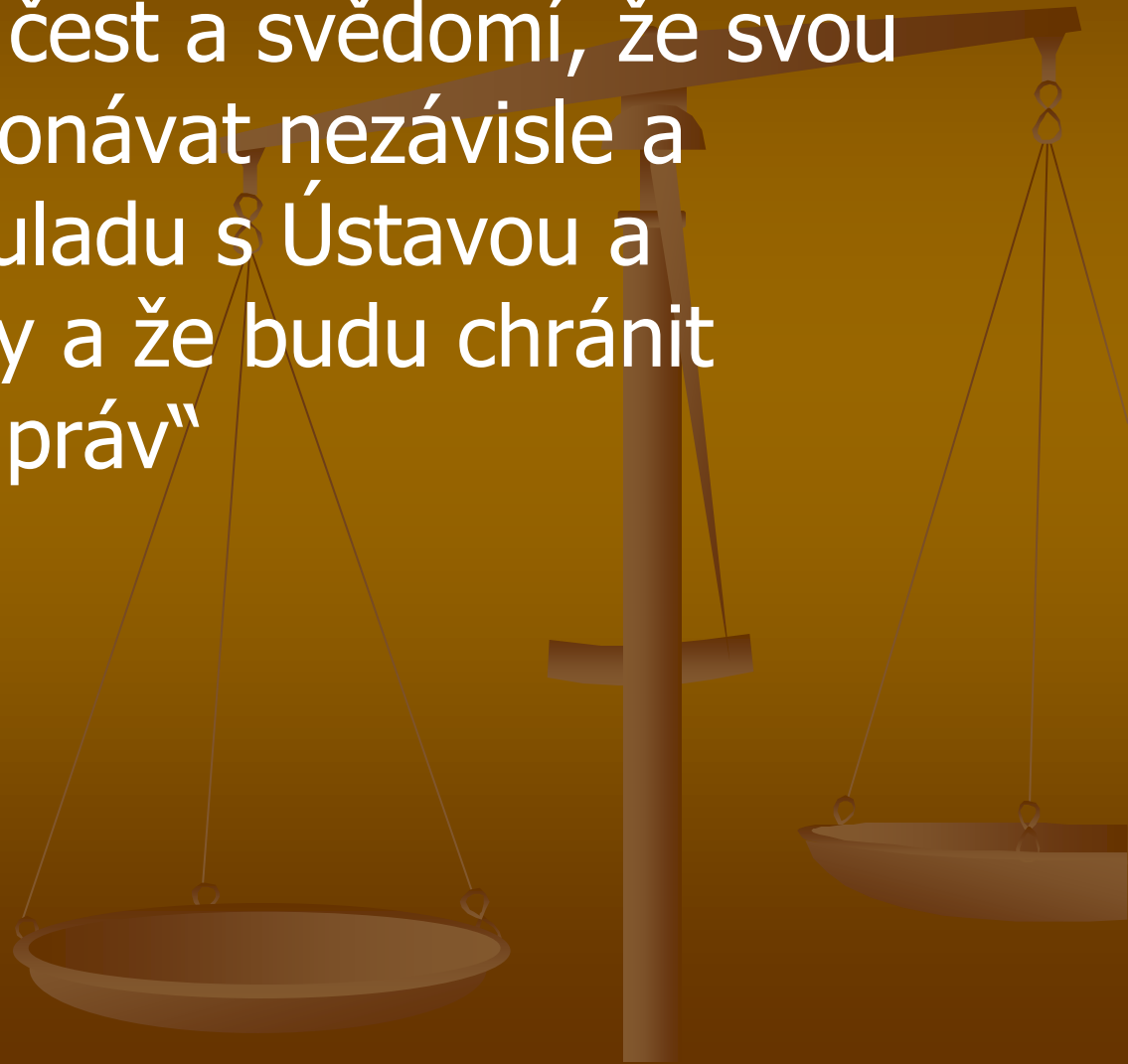

Veřejný ochránce práv

- Zák. č. 349/1999 Sb. (1990, 1992, 1995)
 - Iniciativní kontrolní orgán
 - Monokratický a volený
 - PROCES volby
 - 1. návrhy kandidátů (Senát a prezident)
 - 2. Volba PS
 - 3. VO – 6 let
 - *Anna Šabatová x Stanislav Křeček*
-

Slib

- „Slibuji na svou čest a svědomí, že svou funkci budu vykonávat nezávisle a nestranně, v souladu s Ústavou a ostatními zákony a že budu chránit neporušitelnost práv“

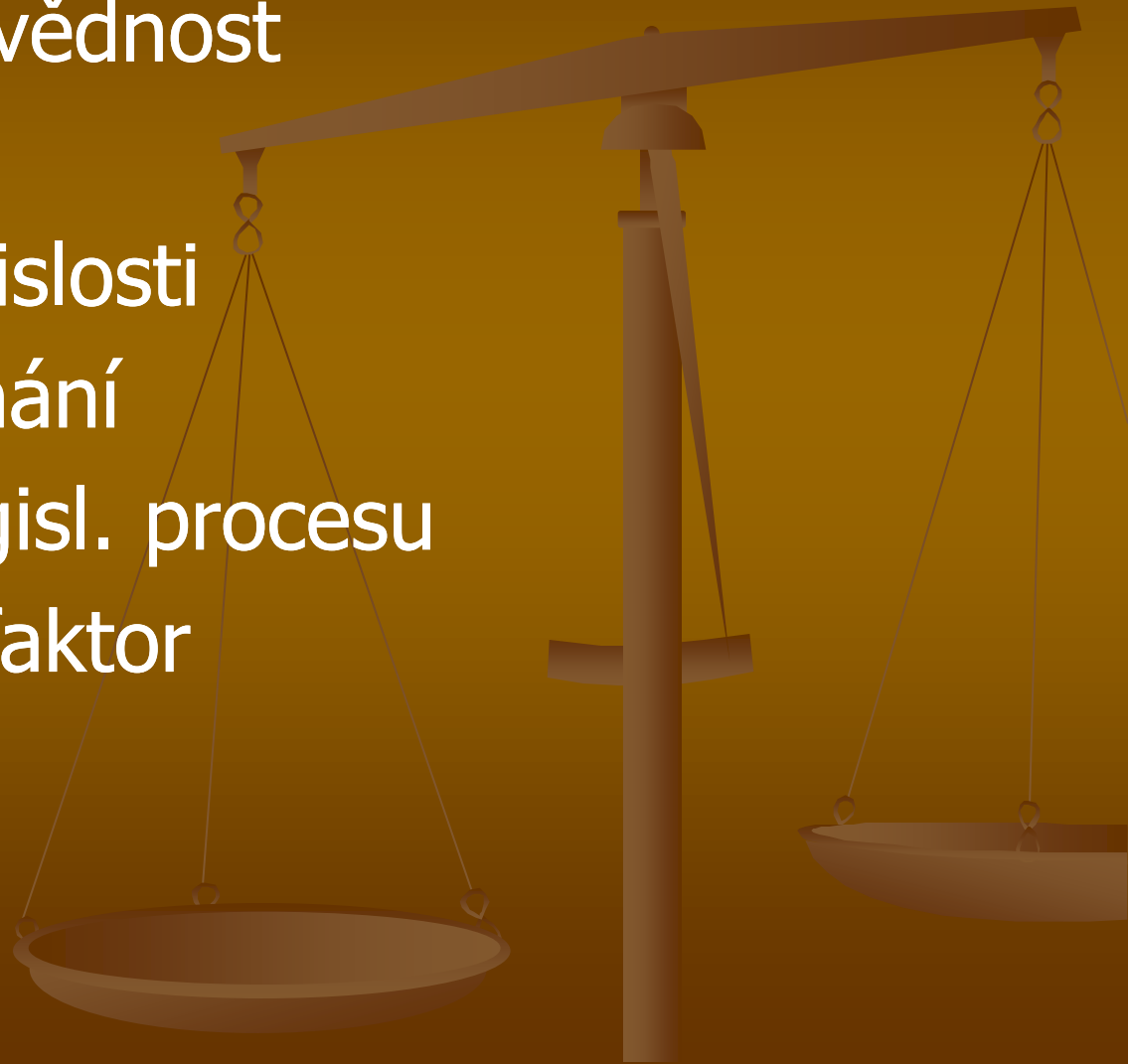
Nestrannost a nezávislost

- 1. ne PS ani PH
- 2. neslučitelnost funkcí
- 3. trestně právní imunita
- 4. mlčenlivost
- 5. obrana

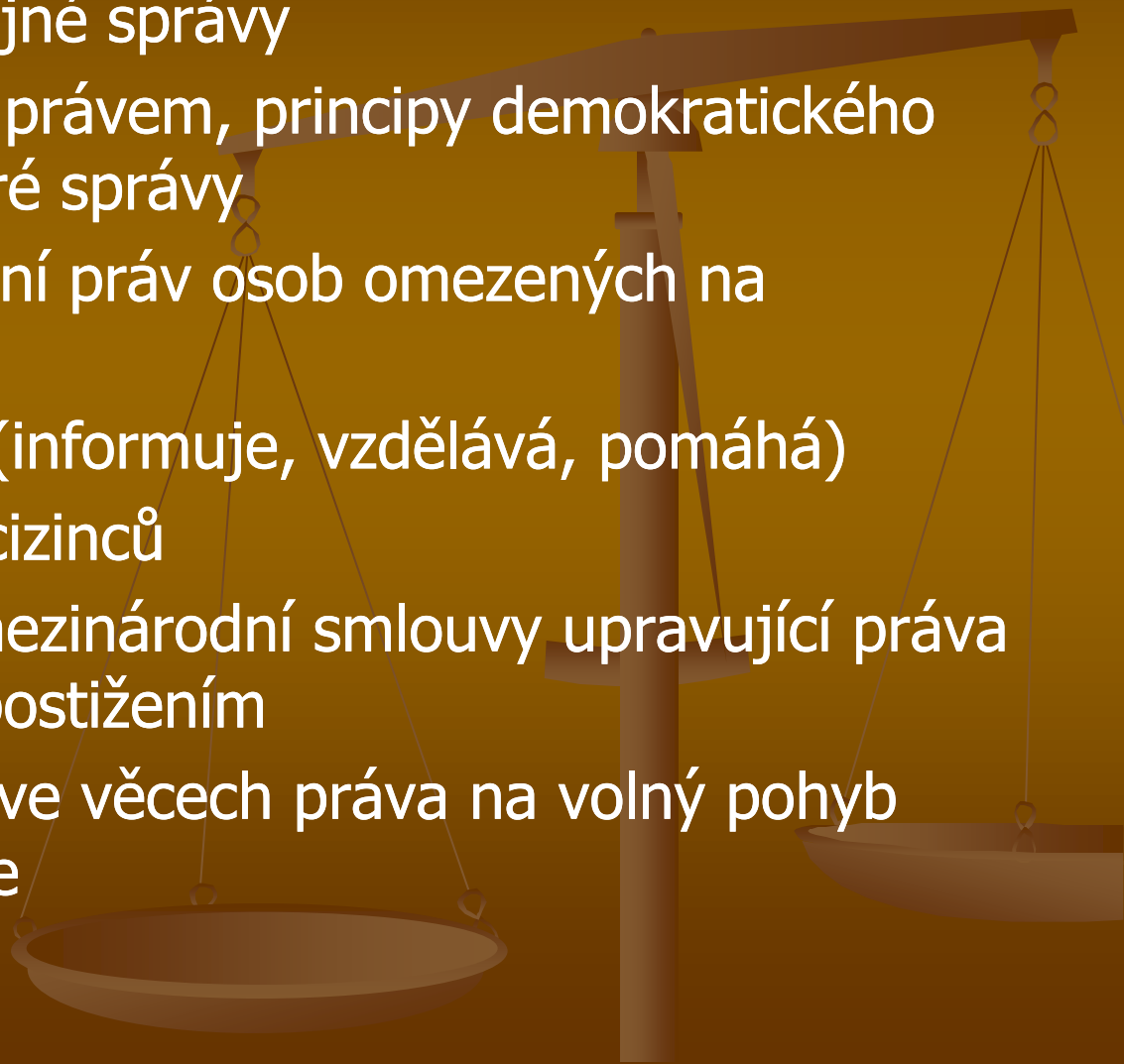
Vazby na PS

- 1. volba a odpovědnost
- 2. informace
- 3. záruky nezávislosti
- 4. účast na jednání
- 5. podněty k legisl. procesu
- 6. ekonomický faktor

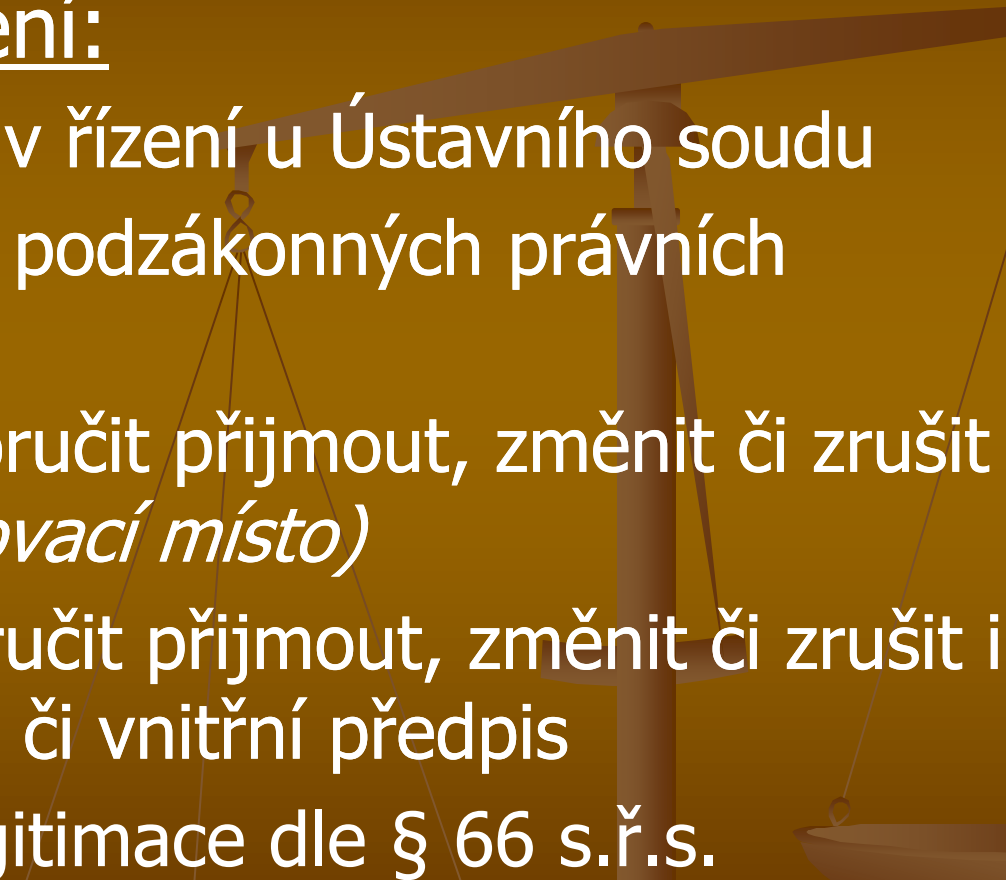

činnost

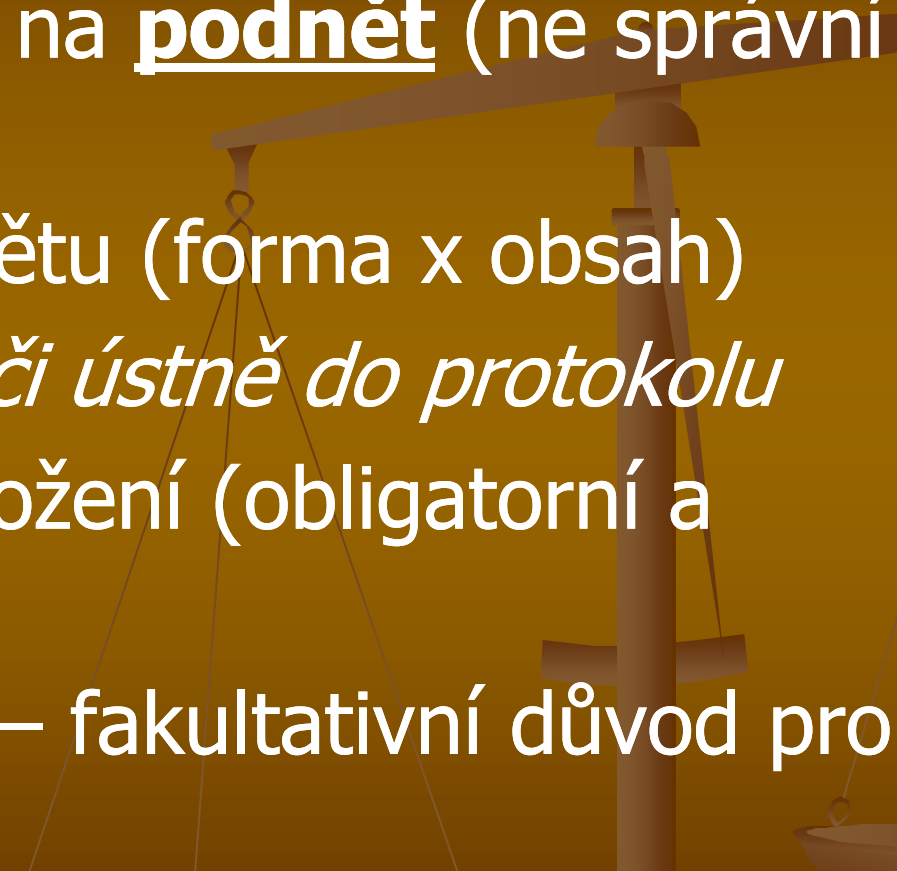
- Hlídá korektnost veřejné správy
- Měřítkem je soulad s právem, principy demokratického právního státu a dobré správy
- Dohled nad dodržování práv osob omezených na svobodě (2006)
- Diskriminace (2009) (informuje, vzdělává, pomáhá)
- Sledování vyhoštění cizinců
- Sleduje naplňování mezinárodní smlouvy upravující práva osob se zdravotním postižením
- vykonává působnost ve věcech práva na volný pohyb občanů Evropské unie

činnost

- Zvláštní oprávnění:
 - - vedlejší účastník v řízení u Ústavního soudu
 - - návrh na zrušení podzákonných právních předpisů
 - - může vládě doporučit přijmout, změnit či zrušit zákon (*připomínkový místo*)
 - může vládě doporučit přijmout, změnit či zrušit i jiný právní předpis či vnitřní předpis
 - zvláštní žalobní legitimace dle § 66 s.ř.s.
-

šetření

- zahajuje šetření na **podnět** (ne správní poplatek)
 - Náležitosti podnětu (forma x obsah)
 - *Písemná forma či ústně do protokolu*
 - Působnost x odložení (obligatorní a fakultativní)
 - včasnost (1 rok – fakultativní důvod pro odložení)
-

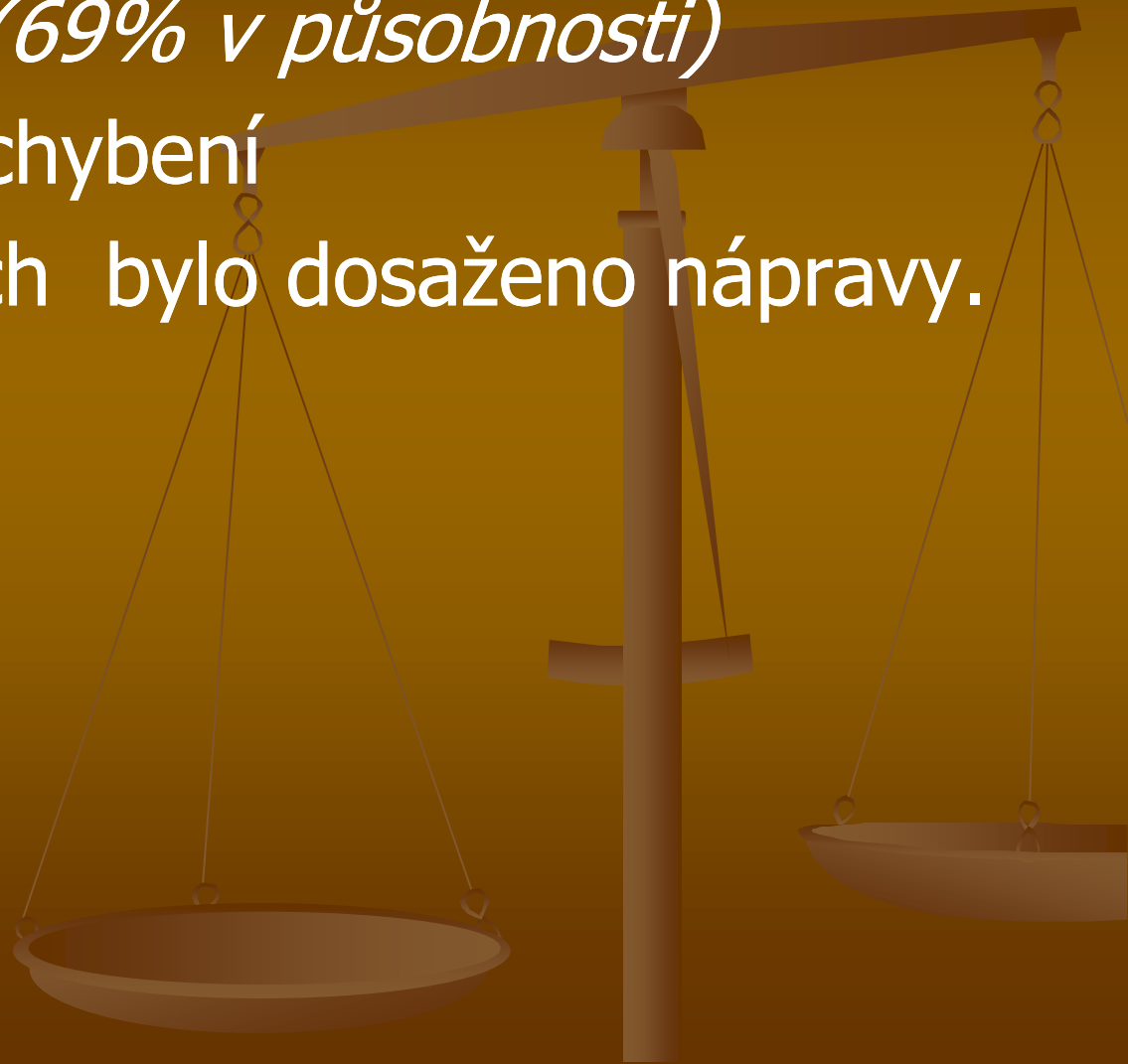
Šetření

- §15 a §16
- 1) nezjistí pochybení - písemně o tom vyrozumí stěžovatele i úřad
- 2) zjistí pochybení - vyzve úřad, aby se k jeho zjištěním ve lhůtě 30 dnů vyjádřil
 - a) sjedná nápravu
 - b) nesjedná nápravu - závěrečné stanovisko jehož součástí je návrh opatření k nápravě, do 30 dnů je úřad povinen sdělit, jaká opatření přijal

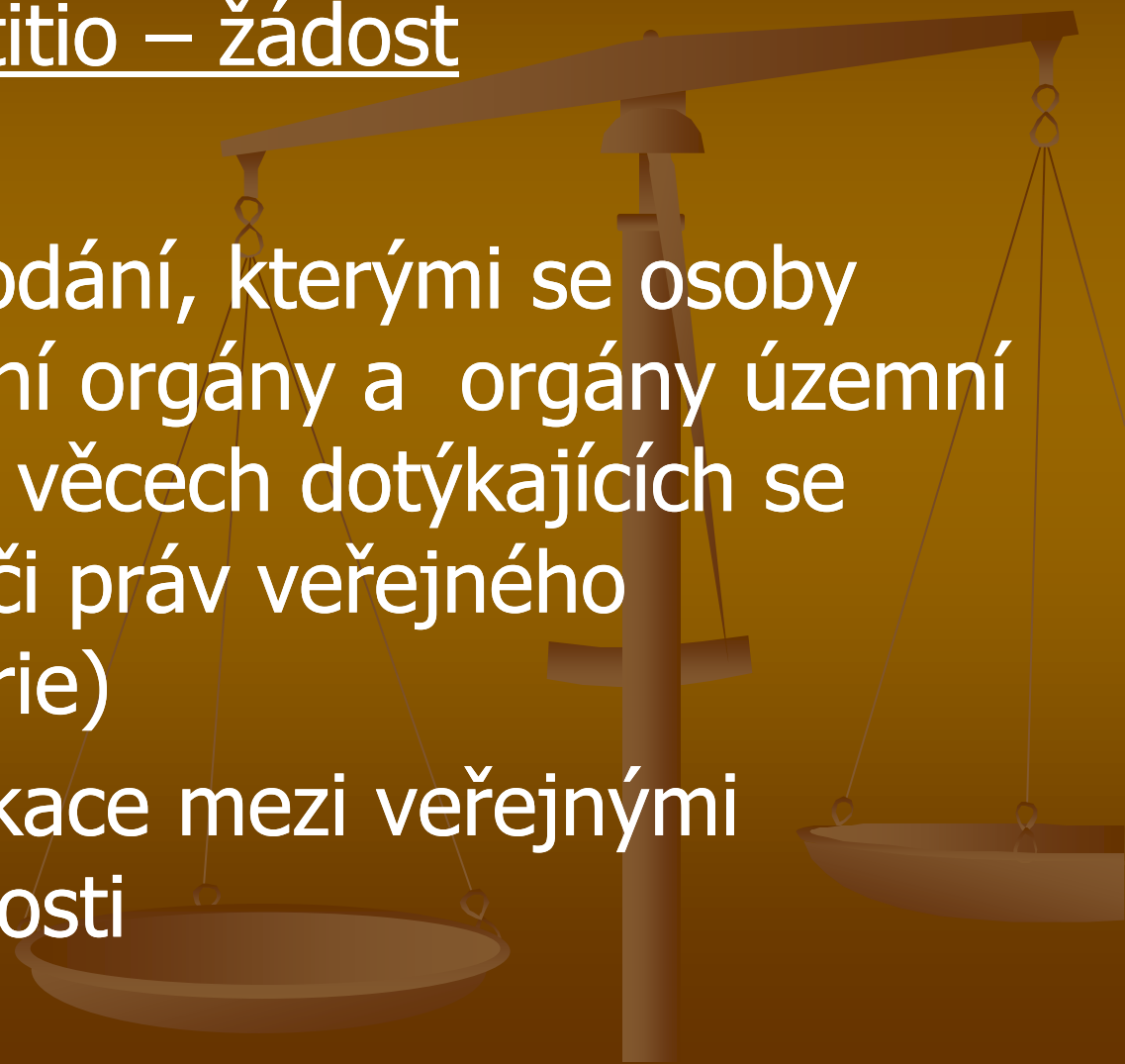
Statistika 2018

- 8 152 podněty (*69% v působnosti*)
- 513 zjištěná pochybení
- ve 488 případech bylo dosaženo nápravy.

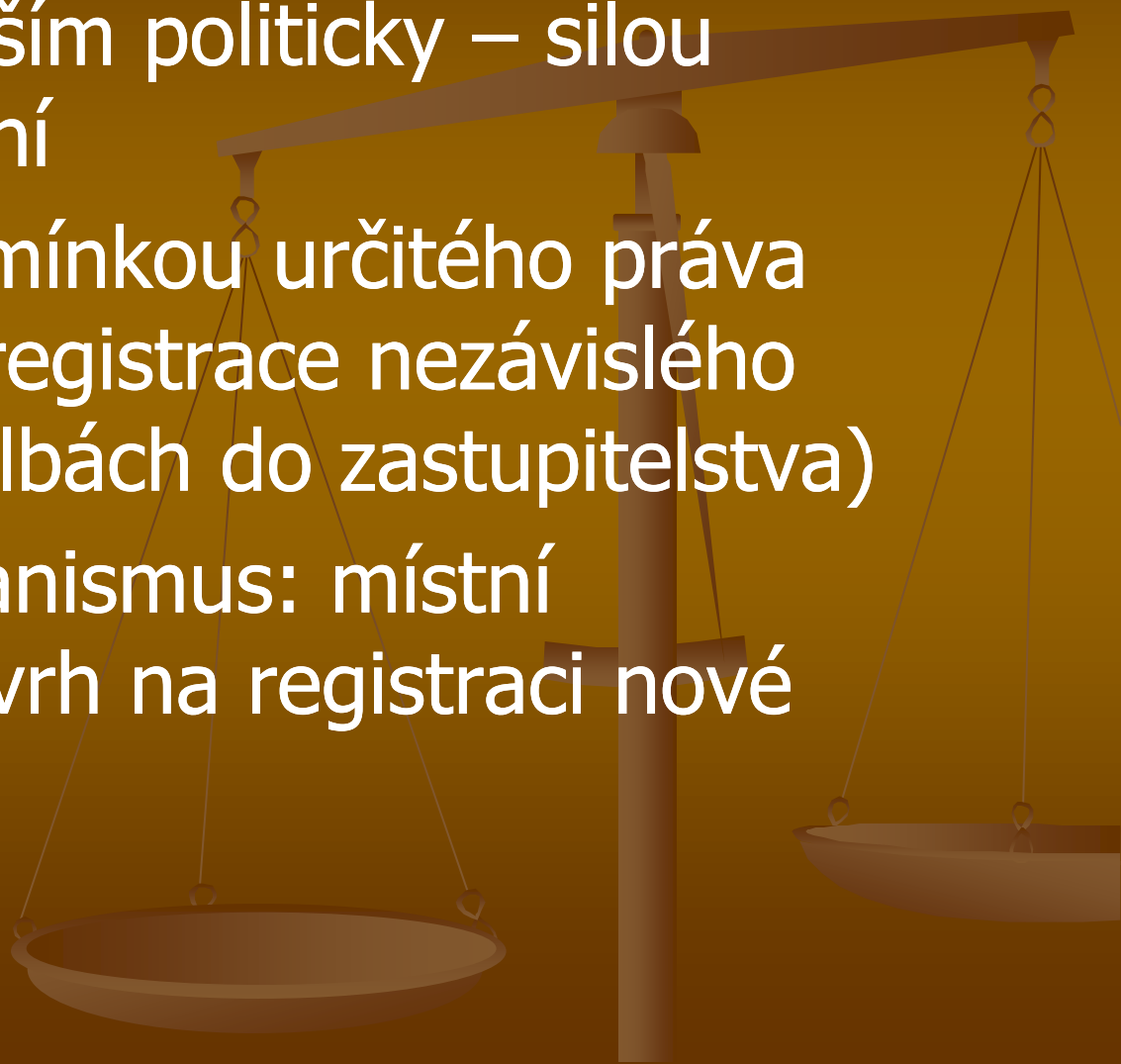
Petice

- Z latinského petitio – žádost
- Vymezení:
- Kvalifikované podání, kterými se osoby obracejí na státní orgány a orgány územní samosprávy, ve věcech dotýkajících se ochrany zájmů či práv veřejného charakteru (teorie)
- Způsob komunikace mezi veřejnými orgány a veřejností

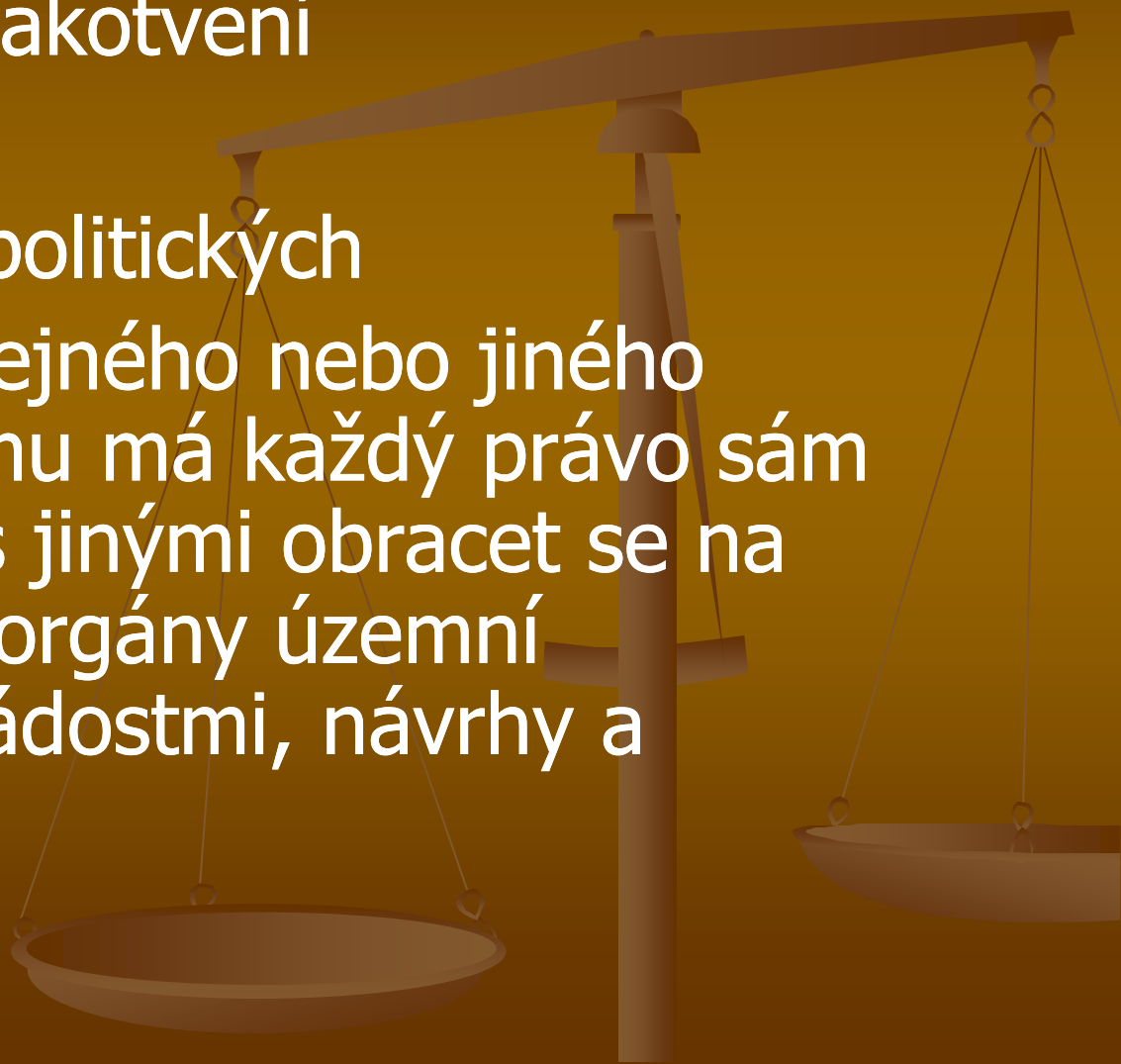
Petice

- - působí především politicky – silou veřejného mínění
- - může být podmínkou určitého práva (registrace PS, registrace nezávislého kandidáta ve volbách do zastupitelstva)
- Obdobný mechanismus: místní referendum, návrh na registraci nové církve

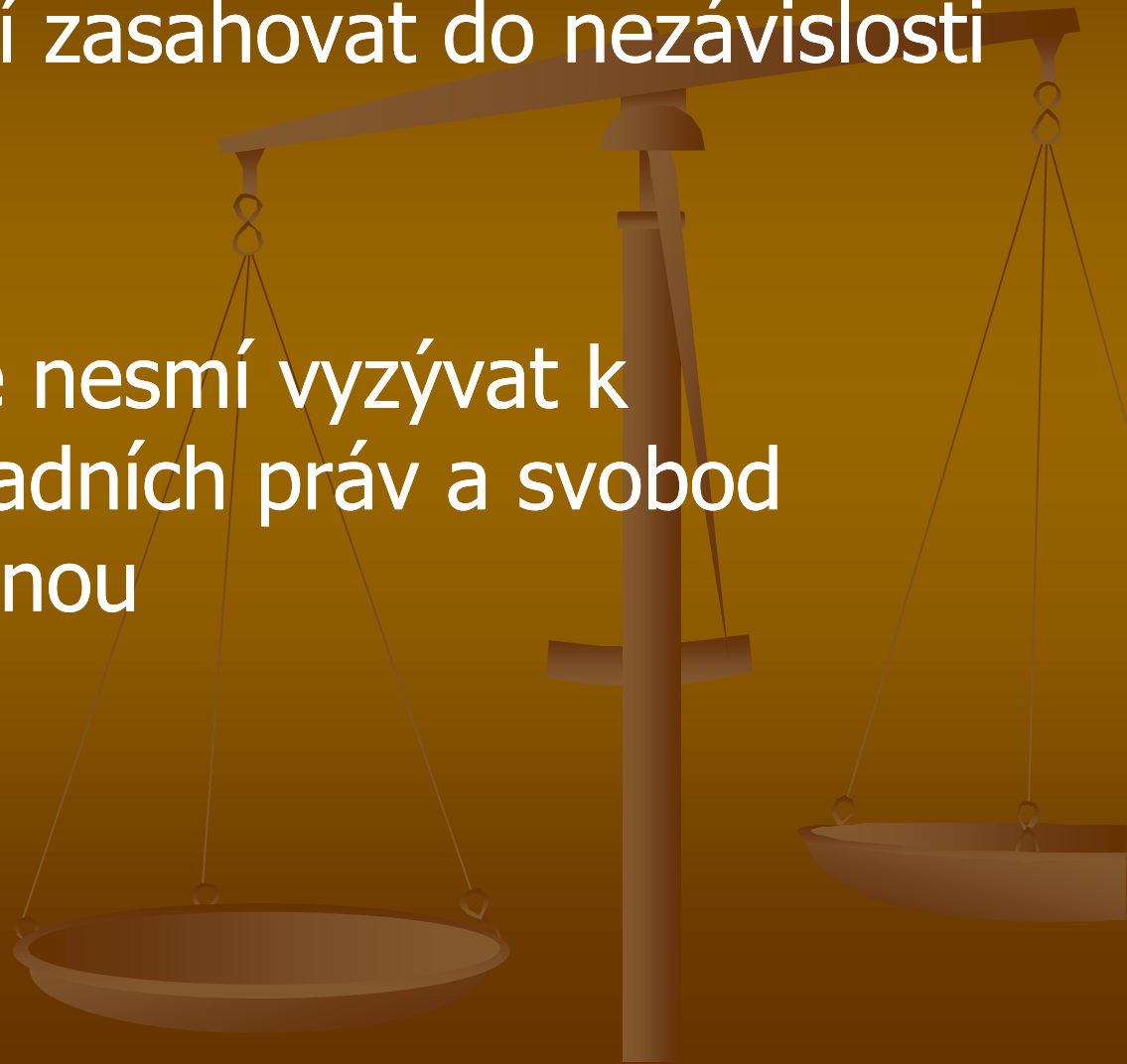
Petice

- Ústavněprávní zakotvení
- Čl. 18 LZPS
- Kategorie práv politických
- „ Ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu má každý právo sám nebo společně s jinými obracet se na státní orgány a orgány územní samosprávy s žádostmi, návrhy a stížnostmi“.

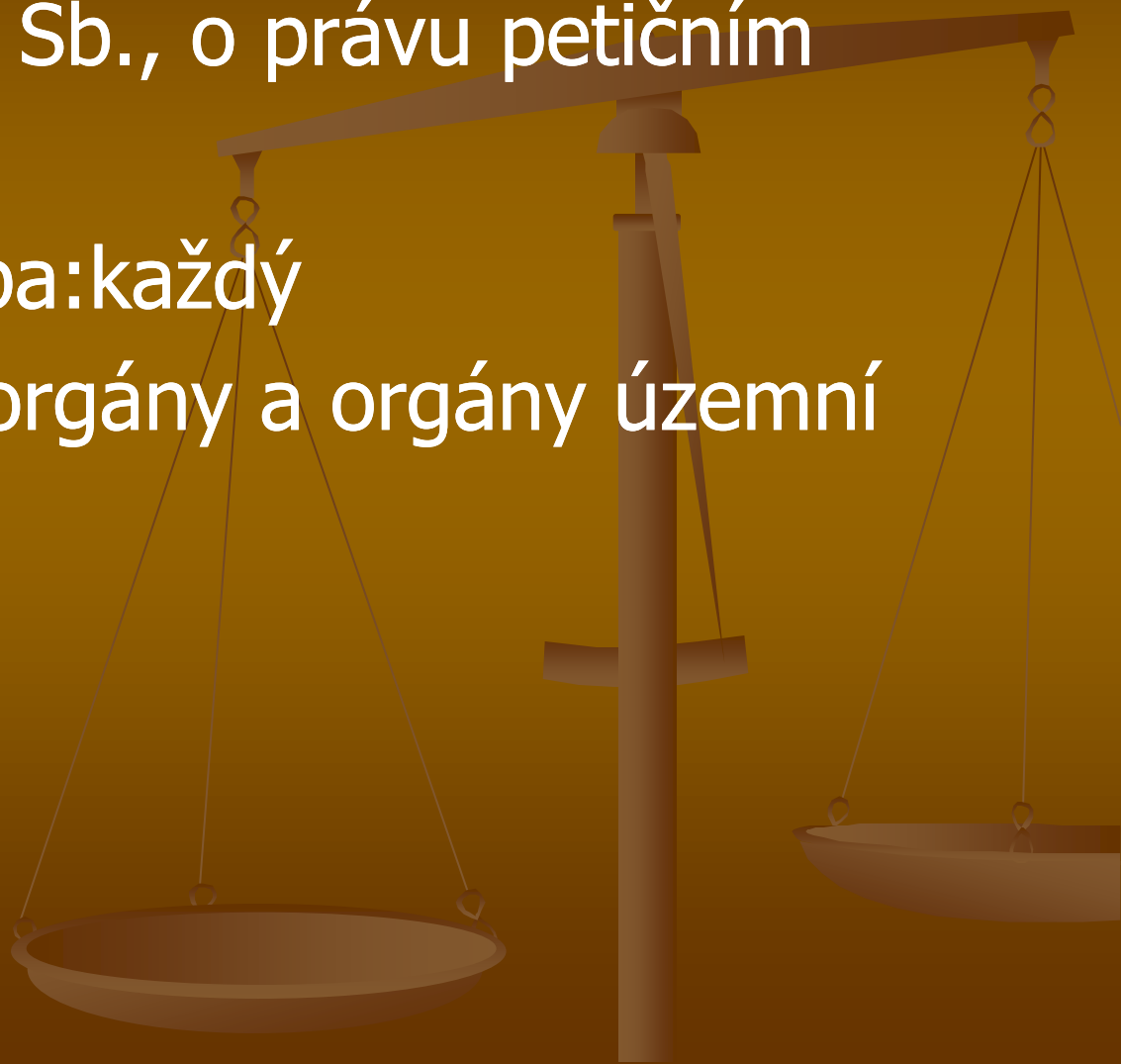
Petice- omezení

- - Peticí se nesmí zasahovat do nezávislosti soudu.
-
- - Peticemi se nesmí vyzývat k porušování základních práv a svobod zaručených Listinou

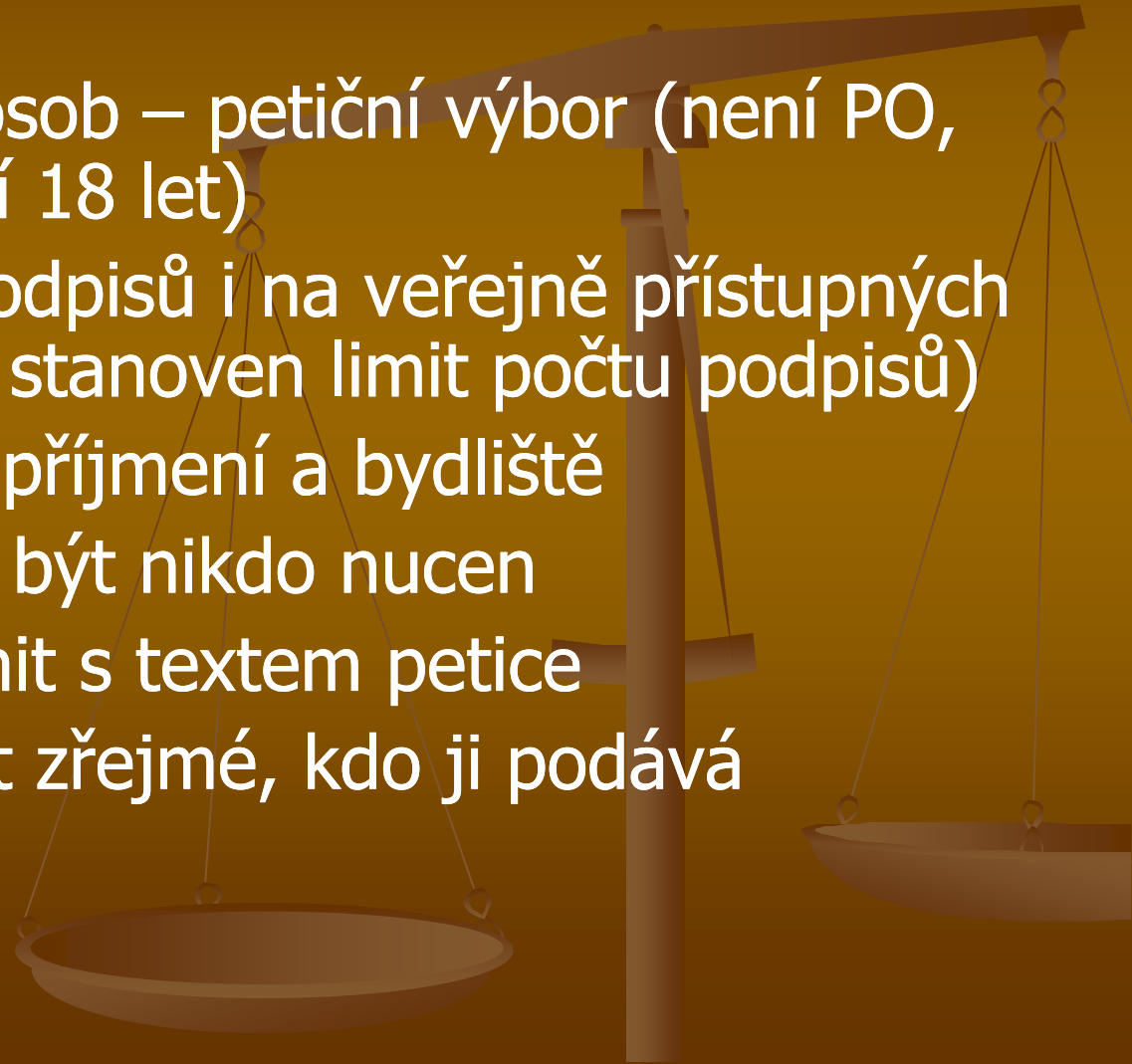
Právní úprava

- Zák. č. 85/1990 Sb., o právu petičním
- Oprávněná osoba: každý
- Adresát: státní orgány a orgány územní samosprávy

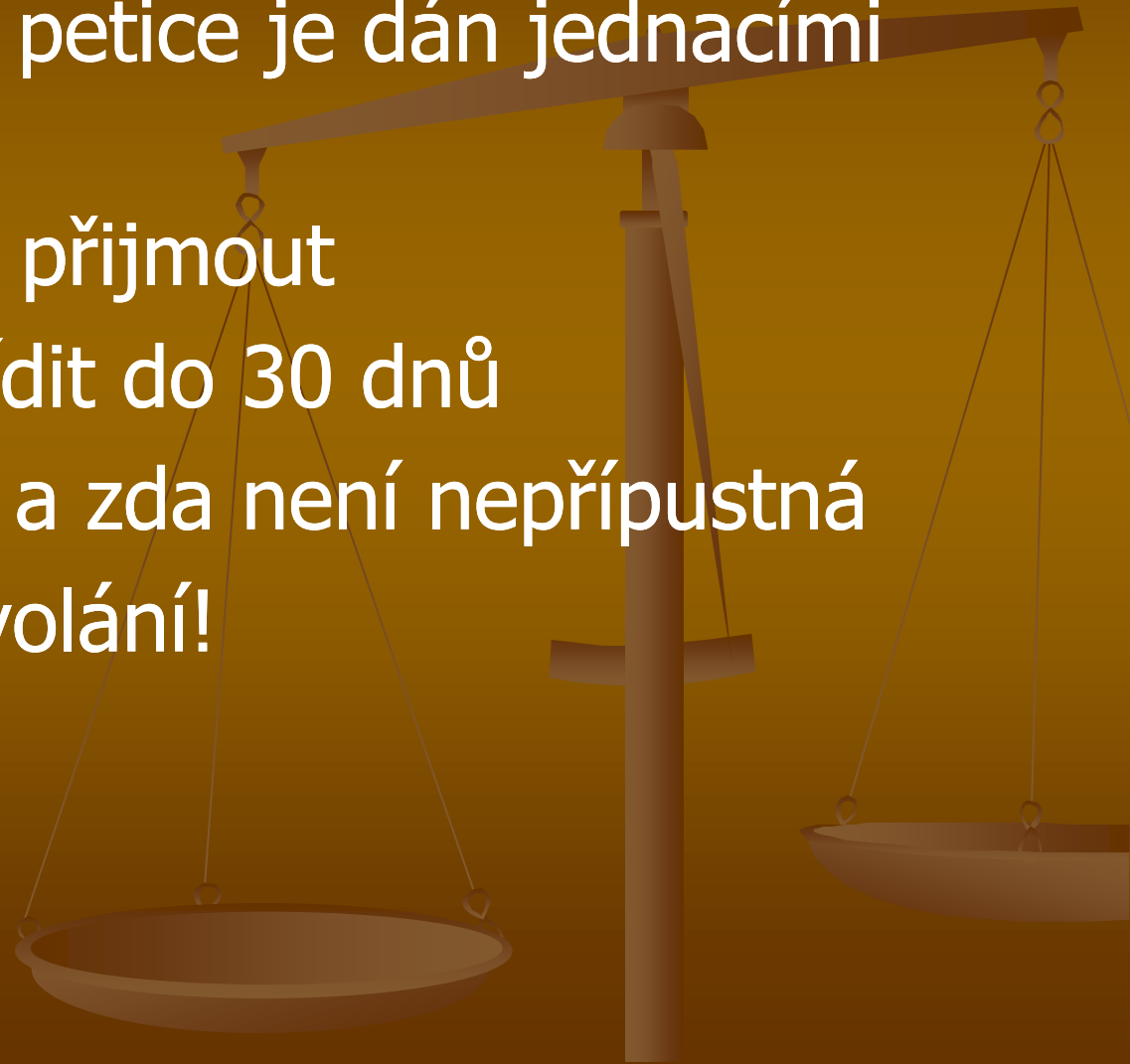
Vyřízení petice

- Písemná forma
- Jde o návrh více osob – petiční výbor (není PO, v čele osoba starší 18 let)
- Shromažďování podpisů i na veřejně přístupných místech (zde není stanoven limit počtu podpisů)
 - - uvádí se jméno, příjmení a bydliště
 - - k podpisu nesmí být nikdo nucen
 - - nutno se seznámit s textem petice
 - - z petice musí být zřejmé, kdo ji podává

Vyřízení petice

- Způsob vyřízení petice je dán jednacími řády
- Povinnost petici přijmout
- Povinnost ji vyřídit do 30 dnů
- Posuzuje obsah a zda není nepřijatelná
- Nelze podat odvolání!

Stížnost

- Podání bezprostředně se dotýkající zájmů stěžovatele
 - § 175 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád
 - Stížnosti proti nevhodnému chování nebo proti špatnému postupu správního orgánu (není stanovena jiná forma obrany)
 - Forma: písemná nebo ústní
 - Lhůta k vyřízení: 60 dnů
 - Možnost obrany u nadřízeného správního orgánu
-